

การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของ
เกษตรกรตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

นางสุดารัตน์ จันทะกา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก

ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Extension of Rice Production in Accordance with Good Agricultural Practice
Standard of Farmers in Tambon Corko, Mueang Surin District, Surin Province

Mrs. SUDARAT CHANTHAKA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลโคโค อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
ชื่อและนามสกุล	นางสุดารัตน์ จันทะกา
แขนงวิชา / วิชาเอก	ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สิงห์คำ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญช จุลกะ)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สิงห์คำ)	

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ผู้วิจัย นางสุภารัตน์ จันทะภา รหัสนักศึกษา 2659000752

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สิงห์คำ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตข้าวทั่วไปของเกษตรกร (3) ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร ปีการเพาะปลูก 2566/2567 จำนวน 247 ราย ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 153 ราย โดยวิธีสุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับผลการวิจัย พบว่า (1) เกษตรกรร้อยละ 50.3 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 54.00 ปี เกษตรกรร้อยละ 53.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.07 คน เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกข้าวเฉลี่ย 21.64 ปี มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.24 คน ได้รับการอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเฉลี่ย 1.32 ครั้ง/ปี เกษตรกรร้อยละ 64.1 มีพื้นที่ทำนาเฉลี่ย 11.80 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 73.9 มีรายได้จากการทำนาเฉลี่ย 41,313.72 บาท มีต้นทุนในการทำนาเฉลี่ย 22,071.24 บาท (2) สภาพการผลิตข้าวเกษตรกรปลูกข้าวในที่ราบลุ่ม ลักษณะดินที่ปลูกเป็นดินร่วนและดินร่วนปนทราย ใช้แหล่งน้ำสาธารณะ ใช้พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 รูปแบบการปลูกแบบหว่านข้าวแห้ง ใช้ปุ๋ยเคมี พบโรคขอบใบแห้ง ระยะเวลาเก็บเกี่ยวสังเกตสีรวงข้าว ใช้รถเกี่ยวนาจดจำหน่วยโรงสี (3) เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม โดยวิธีการส่งเสริมที่ต้องการมากที่สุด คือ วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม ในเรื่องของแหล่งน้ำ (4) เกษตรกรมีปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมในระดับปานกลาง ในประเด็น ด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี และมีข้อเสนอแนะในด้านวิธีการส่งเสริมในระดับมาก ในประเด็น ด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ และส่งเสริมเรื่องการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรให้กับเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถจัดการกับวัตถุอันตรายที่นำมาใช้ได้อย่างถูกต้อง ไม่เป็นมลพิษให้กับสิ่งแวดล้อม และสามารถผลิตข้าวได้ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

คำสำคัญ เกษตรกร การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความต้องการการส่งเสริม การส่งเสริมการผลิตข้าว

Thesis title: “Extension of Rice Production in Accordance with Good Agricultural Practice Standard of Farmers in Tambon Corko, Mueang Surin District, Surin Province ”

Researcher: “Mrs. SUDARAT CHANTHAKA”; ID: “2659000752”;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Assistant Professor Nareerut Seerasarn, Ph.D.:(2) Assistant

Professor Junya SingKham, Ph.D. ; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study (1) social and economic conditions, (2) the conditions of rice production, (3) needs of rice production accordance with good agricultural practice standard. And (4) problems and recommendation of extension of rice production accordance with good agricultural practice standard. The research was done by survey method. The population consisted of 247 rice farmers in Tambon Corko Sub district, Mueang Surin District, Surin Province who registered with the Department of Agricultural Extension in the production year of 2022/2023. The 153-sample size was based on Taro Yamane formula with the error value of 0.05 through simply random sampling method. Structured interviews were used for data collection. Statistics used were frequency, percentage, minimum, maximum, mean, standard deviation and ranking.

The results indicated the following: (1) 50.3% of farmers were female with an average age of 54.00 years. 53.6% of farmers had completed primary school. The average number of household members was 4.07 people. The average of experience growing rice was 21.64 years. The average number of agricultural workers was 2.24 people. The average of received training on good agricultural practices was 1.32 times/year. The average rice farming area of 11.80 rai. The average income from farming of 41,313.72 baht and an average cost of farming of 22,071.24 baht. (2) Rice production conditions, farmers grow rice in the lowlands. The soil type for cultivation was loam and sandy loam, use public water sources, using the Jasmine white rice variety 105, the planting pattern was dry sowing and using chemical fertilizers, dry leaf edge disease was found, harvesting time, observing the color of the rice ears, using a combine harvester, selling rice at the mill. (3) Farmers were needed in terms of extension methods. The most preferred method of promotion was the group extension method, water source. (4) Farmers had problems with extension methods regarding the need for knowledge regarding compliance with good agricultural standards at a moderate level. Suggestions on how to extension at a high level on the issue of the need for knowledge about rice production according to good agricultural practice standards of farmers. There should be training to provide knowledge, and extension of the use of agricultural hazardous substances by farmers so that farmers can handle the hazardous substances they use correctly, does not pollute the environment and can produce rice according to good agricultural practice standards.

Keywords : Farmer, Rice production according to good agricultural practices, Extension needs, Extension of rice production

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณา อนุเคราะห์ดูแลเอาใจใส่และให้การช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญานุษ จุลกะ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นารีรัตน์ สีระสาร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ให้คำแนะนำและคอยตรวจสอบ ติดตามเป็นอย่างดี ตลอดจนผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สิงห์คำ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำการวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือ ติดตามให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัยและตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ในการทำวิทยานิพนธ์นี้ จนเรียบร้อยสมบูรณ์ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณบิดา มารดา ครอบครัว ที่เป็นกำลังใจสำคัญยิ่ง ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษา ปริญญาโท รุ่นที่ 25 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่ให้ความร่วมมือ และคอยช่วยเหลือกันตลอดมา พี่ๆเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์ ที่ให้ข้อเสนอแนะ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านตำบลคอโค และเกษตรกรทุกท่านที่ให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้เกิดสติ ปัญญาในการศึกษาหาความรู้ จนนำไปสู่ความสำเร็จของการศึกษาในครั้งนี้ คุณประโยชน์และความดีที่บังเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

นางสุดารัตน์ จันทร์ทะกา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	12
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	12
2. วัตถุประสงค์การวิจัย	13
3. กรอบแนวคิดการวิจัย	13
4. ขอบเขตของการวิจัย	15
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	15
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	16
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	17
1. บริบทพื้นที่ตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์.....	17
2. สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลคอคอด.....	21
3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว (GAP).....	22
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	25
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ.....	28

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	37
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
4. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร	46
ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร.....	53
ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	57
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีของเกษตรกร	61
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
1. สรุปการวิจัย.....	75
2. อภิปรายผล	77
3. ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	88
ประวัติผู้วิจัย	103

สารบัญตาราง (ถ้ามี)

หน้า

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากร.....	19
ตารางที่ 3.1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม.....	47
ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ.....	49
ตารางที่ 4.3 สภาพการผลิตข้าวทั่วไปของเกษตรกร	53
ตารางที่ 4.4 ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม.....	57
ตารางที่ 4.5 ตารางสรุปภาพรวมความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐาน การเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์.....	59
ตารางที่ 4.6 ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี	60
ตารางที่ 4.7 ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม.....	61
ตารางที่ 4.8 ปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีของเกษตรกร.....	64
ตารางที่ 4.9 ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม.....	67
ตารางที่ 4.10 ข้อเสนอแนะด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร	70

สารบัญรูปภาพ (ถ้ามี)

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	14
ภาพที่ 1.2 แผนที่ตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์.....	18
ภาพที่ 1.3 แผนที่แสดงพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) การปลูกข้าวตำบลคอโค.....	21

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าว ปีการผลิต 2566/2567 มีเนื้อที่เพาะปลูก 61.928 ล้านไร่ ผลผลิต 25.569 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 413 กิโลกรัม ลดลงจากปีการผลิต 2565/2566 ที่มีเนื้อที่เพาะปลูก 62.838 ล้านไร่ ผลผลิต 26.712 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 425 กิโลกรัม (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566) เนื่องจากเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ ทำให้เกิดฝนทิ้งช่วง ทำให้เกษตรกรบางพื้นที่ปล่อยที่นาว่างเปล่า ผลผลิตลดลง เนื่องจากปริมาณน้ำฝนน้อย ทำให้ขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร ที่จะส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว ประกอบกับบางพื้นที่ประสบกับปัญหาภัยพิบัติและโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ส่งผลต่อภาพรวมผลผลิตทั้งประเทศลดลง และพื้นที่เพาะปลูกข้าวที่ลดลงไปเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนที่นาบางส่วนไปปลูกพืชอื่นที่มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า

จังหวัดสุรินทร์มีการปลูกข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก เนื่องจากมีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีความเหมาะสมในการปลูกข้าว และเป็นแหล่งปลูกข้าวอันดับต้นๆที่สำคัญของประเทศ มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งสิ้น 3,102,167.68 ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566) ด้วยด้านปัจจัยการผลิตที่มีต้นทุนสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรบางส่วนมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชอื่นเพื่อที่จะให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า และจากการผลิตข้าวของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีพื้นที่ปลูกข้าว 7,853.18 ไร่ ซึ่งพื้นที่ปลูกข้าวอยู่ในเขตเหมาะสมในการปลูกข้าว และเกษตรกรในพื้นที่มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวมาอย่างยาวนาน แต่เกษตรกรส่วนใหญ่มีรูปแบบการผลิตแบบดั้งเดิม แต่เกษตรกรยังขาดการยอมรับในการทำเกษตรปลอดภัย ทำให้ผลผลิตที่ได้รับประสบปัญหาราคาค่อนข้างตกต่ำ ขาดอำนาจต่อรองจากพ่อค้าคนกลางในด้านมาตรฐานสินค้าที่จะสามารถยกระดับมาตรฐานสินค้าได้ เนื่องจากในการทำการเกษตรมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ และความเข้าใจในการวางแผนการผลิตเพื่อนำไปใช้ในการจัดการด้านต่างๆ ได้อย่างถูกวิธี อีกทั้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังมีการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าตามหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ซึ่งเป็นระบบที่ป้องกันหรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นในสินค้าเกษตรและอาหาร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด

โดยกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมีไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน และก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2565) เกษตรกรจึงมีความต้องการในด้านความรู้ ความเข้าใจในการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ที่นอกจากจะทำให้ผลผลิตข้าวมีคุณภาพ ได้รับมาตรฐานสินค้าเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองด้านราคา ลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกร และสามารถเพิ่มโอกาสแข่งขันกับคู่ค้าต่างๆได้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางการผลิตข้าวให้ได้ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

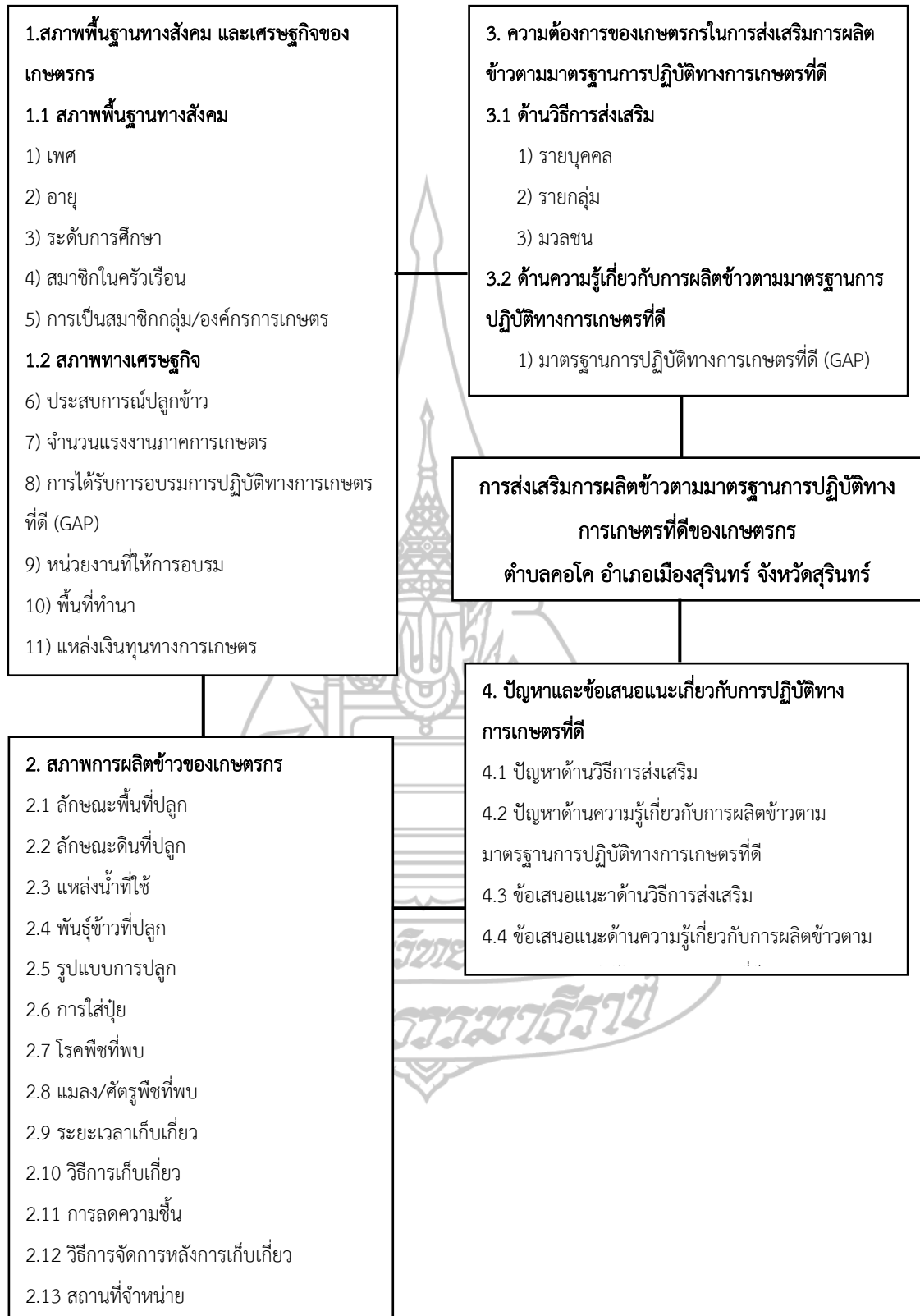
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ซึ่งสามารถกำหนดตัวแปรต่างๆ ภายใต้กรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

4.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ที่มีรายชื่อตามบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนการปลูกข้าวนาปีของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2566

4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ประสบการณ์ปลูกข้าว จำนวนแรงงานภาคการเกษตร การได้รับการอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หน่วยงานที่ให้การอบรม พื้นที่ทำนา แหล่งเงินทุนทางการเกษตร รายได้จากการทำนา และต้นทุนในการทำนา สภาพการผลิตข้าวทั่วไปของเกษตรกร ได้แก่ ลักษณะพื้นที่ปลูก ลักษณะดินที่ปลูก แหล่งน้ำที่ใช้ พันธุ์ข้าวที่ปลูก รูปแบบการปลูก การใส่ปุ๋ย โรคพืชที่พบ แมลง/ศัตรูพืชที่พบ ระยะเวลาเก็บเกี่ยว วิธีการเก็บเกี่ยว การลดความชื้น วิธีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และสถานที่จำหน่าย ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ ด้านวิธีการส่งเสริม และด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรได้แก่ ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม ปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม ข้อเสนอแนะด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาตั้งแต่ เดือนกันยายน 2566 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2567

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยไว้ดังนี้

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ขึ้นทะเบียน ปีการเพาะปลูก 2566/2567 ของกรมส่งเสริมการเกษตร ในตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

5.2 การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง วิธีการตรวจสอบ และแนวทางการปฏิบัติเพื่อการผลิตข้าวตามมาตรฐานสากล มีทั้งหมด 7 ข้อ ได้แก่ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การขนย้ายการเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล

5.3 ความต้องการการส่งเสริม หมายถึง ความต้องการของเกษตรกรในด้านวิธีการส่งเสริม และด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5.4 การส่งเสริมการผลิตข้าว หมายถึง การส่งเสริมด้านการผลิตข้าวของเกษตรกรในตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เกษตรกรสามารถนำข้อปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีไปใช้ในการผลิตข้าวให้ตรงตามความต้องการของตลาดและถูกหลักวิธี

6.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรให้เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกรมส่งเสริมการเกษตร สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการส่งเสริมการเกษตร

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. บริบทพื้นที่ตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2. สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลคอโค
3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว (GAP)
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทพื้นที่ตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

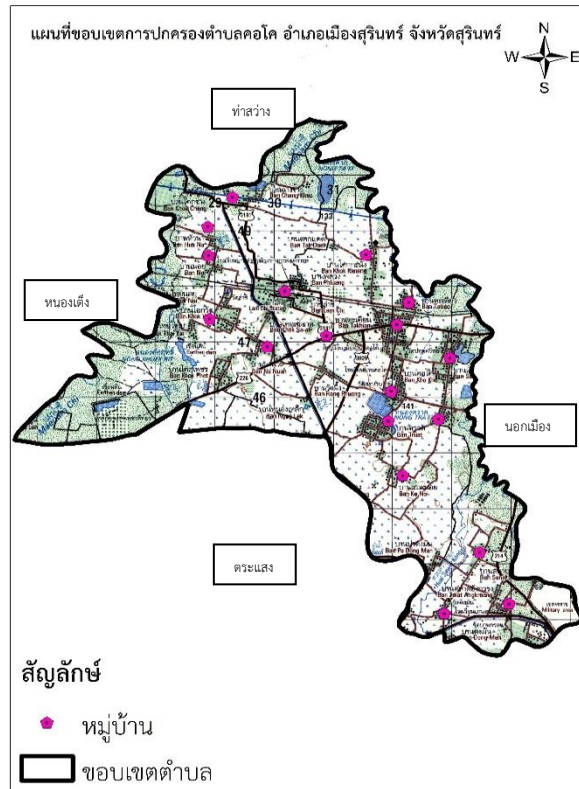
บริบทของตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ศึกษาด้านกายภาพ ได้แก่ ที่ตั้งและอาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศ และด้านชีวภาพ ได้แก่ ประชากร และทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมดังนี้

1.1 ด้านกายภาพ

1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอโค (พ.ศ.2566-2570) (2566, น.1) ตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พื้นที่ประมาณ 42.18 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 26,362.50 ไร่ ครอบคลุม พื้นที่ 12 หมู่บ้าน ห่างจากตัวอำเภอเมืองสุรินทร์ ระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร ทางหลวงของแผ่นดินหมายเลข 226 แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านคอโค, หมู่ที่ 2 บ้านตราด, หมู่ที่ 3 บ้านตะเคียน, หมู่ที่ 4 บ้านแสงตะวัน, หมู่ที่ 5 บ้านสนายดวง, หมู่ที่ 6 บ้านพลวง, หมู่ที่ 7 บ้านนานวน, หมู่ที่ 8 บ้านดงมัน, หมู่ที่ 9 บ้านลำชี, หมู่ที่ 10 บ้านตะเตียว, หมู่ที่ 11 บ้านบางกอกน้อย และหมู่ที่ 12 บ้านรังผึ้ง มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
 ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลตระแสง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
 ตะวันออก ติดต่อกับตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 1.2 แผนที่ตำบลคอค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ที่มา : แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอค (พ.ศ.2566-2570) (2566, น.1)

1.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอค (พ.ศ.2566-2570) (2566, น.1) ได้ให้ข้อมูลว่า ตำบลคอคมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ยประมาณ 140 เมตร มีความลาดเอียงเล็กน้อย จากทิศตะวันออกลาดลงไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ มีแหล่งน้ำธรรมชาติสายสำคัญคือ ลำน้ำชี และลำห้วยเสนง ทั้งสองสายมาบรรจบกันด้านทิศเหนือและทิศตะวันตกของตำบลคอค ติดต่อกับเขตตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ มีสภาพเป็นป่าไม้ธรรมชาติขึ้นตามริมน้ำชี ตลอดสายจนถึงเขตตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง

สุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านทิศตะวันออกของตำบลคอโคติดต่อกับเขตตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์โดยมีลำห้วยเสนงกั้นระหว่างสองตำบล

1.2 สภาพทางด้านชีวภาพ

1.2.1 ประชากร

จำนวนข้อมูลจากการจัดเก็บ จปฐ. ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 7,487 คน แยกเป็นชาย 3,651 คน หญิง 3,836 คน

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากร

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	ประชากรชาย	ประชากรหญิง	ประชากรรวม
1	คอโค	184	281	295	576
2	ตราด	173	327	331	658
3	ตะเคียน	270	460	446	906
4	แสงตะวัน	231	359	405	764
5	สนายดวง	186	315	304	619
6	พลวง	209	264	298	562
7	นานวน	236	384	428	812
8	ดงมัน	147	289	289	578
9	ลำชี	162	212	247	459
10	ตะเตียว	188	341	374	715
11	บางกอกน้อย	115	222	211	433
12	รังผึ้ง	122	197	208	405
รวม		2,223	3,651	3,836	7,487

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลคอโค (2566)

1.2.2 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

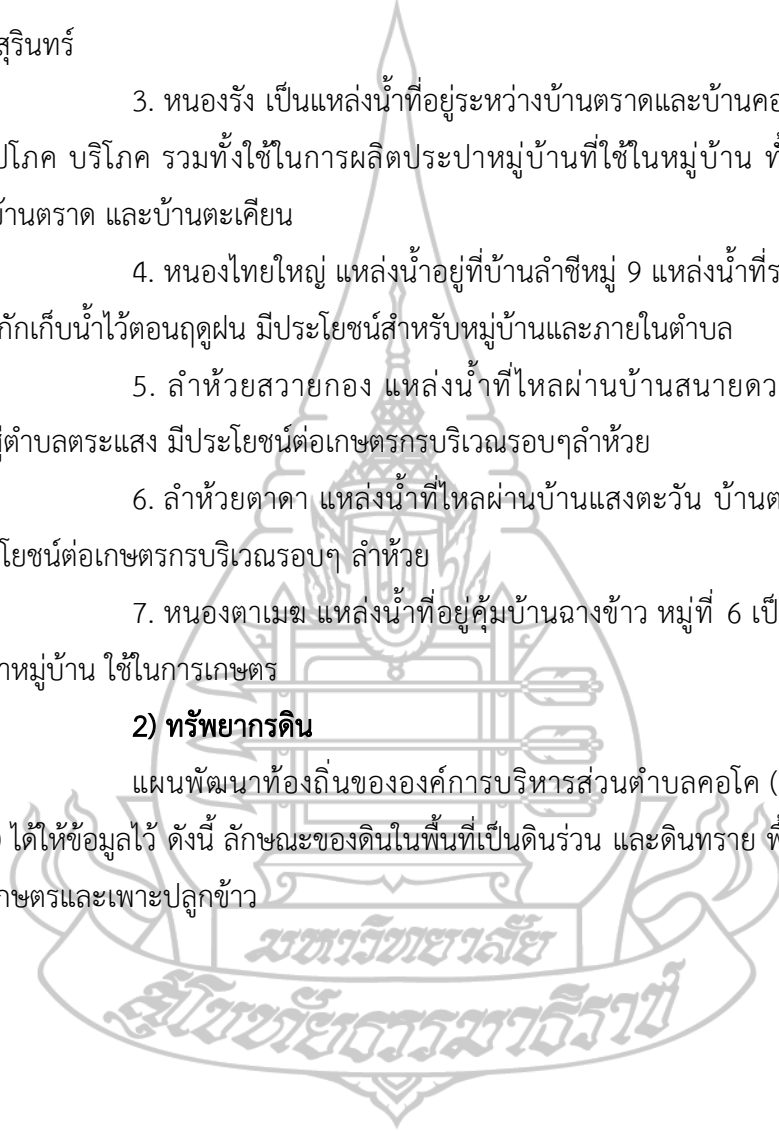
1) ทรัพยากรน้ำ

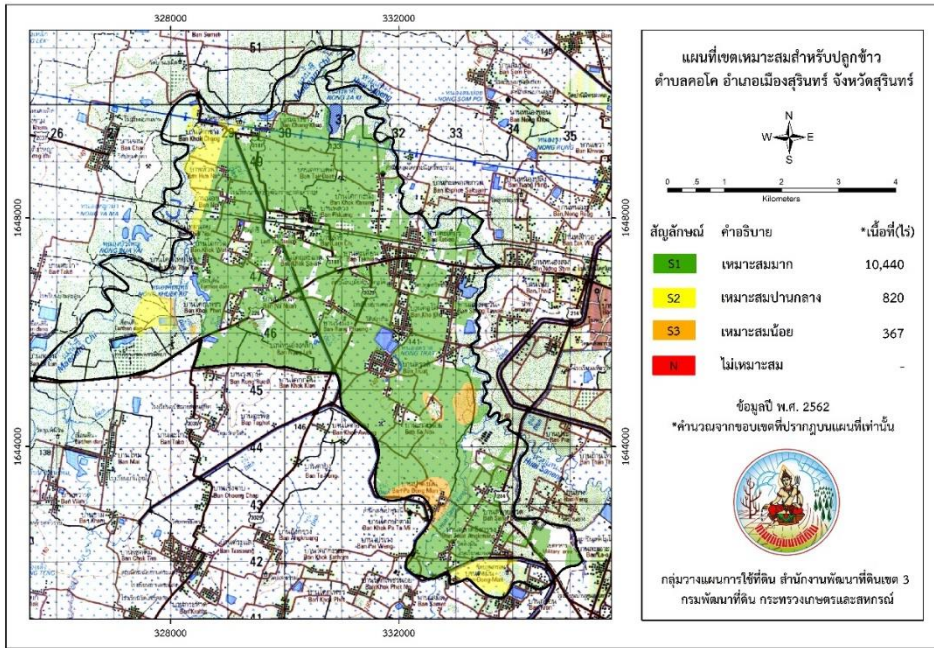
แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอโค (พ.ศ.2566-2570) (2566, น.11) ได้ให้ข้อมูลไว้ ดังนี้ ตำบลคอโค มีแม่น้ำและแหล่งน้ำที่สำคัญเป็นประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ และเศรษฐกิจของประชากร ดังนี้

1. แม่น้ำชี เป็นลำห้วยแบ่งเขตระหว่างจังหวัดสุรินทร์ กับจังหวัดบุรีรัมย์ ไหลผ่านตำบลคอโค และบรรจบกับแม่น้ำมูลที่บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม
2. ลำห้วยเสนง เป็นลำห้วยแบ่งเขตระหว่างตำบลนอกเมืองกับตำบลคอโค ต้นน้ำเกิดจากท้องที่อำเภอกาบเชิง ไหลผ่านอำเภอปราสาท และบรรจบกับลำน้ำชี บริเวณตะวันตก อำเภอมืองสุรินทร์
3. หนองรัง เป็นแหล่งน้ำที่อยู่ระหว่างบ้านตราดและบ้านคอโคเป็นแหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค รวมทั้งใช้ในการผลิตประปาหมู่บ้านที่ใช้ในหมู่บ้าน ทั้ง 3 หมู่บ้าน คือ บ้านคอโค บ้านตราด และบ้านตะเคียน
4. หนองไทยใหญ่ แหล่งน้ำอยู่ที่บ้านลำชีหมู่ 9 แหล่งน้ำที่รองรับน้ำเพื่อใช้ในฤดูแล้ง โดยกักเก็บน้ำไว้ตอนฤดูฝน มีประโยชน์สำหรับหมู่บ้านและภายในตำบล
5. ลำห้วยสวายกอง แหล่งน้ำที่ไหลผ่านบ้านสนายดวงและบ้านดงมัน แล้วไหลไปสู่ตำบลตระแสง มีประโยชน์ต่อเกษตรกรบริเวณรอบๆลำห้วย
6. ลำห้วยตาตา แหล่งน้ำที่ไหลผ่านบ้านแสงตะวัน บ้านตะเคียน และบ้านตราด มีประโยชน์ต่อเกษตรกรบริเวณรอบๆ ลำห้วย
7. หนองตาเมฆ แหล่งน้ำที่อยู่คุ้มบ้านฉางข้าว หมู่ที่ 6 เป็นแหล่งน้ำที่ใช้ในระบบประปาหมู่บ้าน ใช้ในการเกษตร

2) ทรัพยากรดิน

แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอโค (พ.ศ.2566-2570) (2566, น.3) ได้ให้ข้อมูลไว้ ดังนี้ ลักษณะของดินในพื้นที่เป็นดินร่วน และดินทราย พื้นที่ราบเหมาะแก่การทำเกษตรและเพาะปลูกข้าว

ภาพที่ 1.3 แผนที่แสดงพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) การปลูกข้าวตำบลคอโค

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน (2562)

2. สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลคอโค

แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอโค (พ.ศ.2566-2570) (2566, น.1) ตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ มีเนื้อที่ทั้งหมด 26,363 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 7,151 ไร่ มีการผลิตข้าวเป็นพืชหลักของตำบล รองลงมา คือ พืชไร่ พืชผักและไม้ผล ตามลำดับ โดยสภาพการผลิตข้าวของเกษตรกรในตำบลคอโค มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การจัดการพื้นที่ปลูก สภาพพื้นที่ตำบลคอโค ลักษณะดินเป็นดินร่วน ดินทราย พื้นที่ราบเหมาะแก่การทำการเกษตรและเพาะปลูกข้าว การปรับสภาพพื้นที่ เช่น การไถกลบตอซัง การปรับแต่งคันนา จะดำเนินการในช่วงฤดูแล้งระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน และเป็นนาอาศัยน้ำฝน

2.2 การจัดการเพาะปลูกข้าวหรือวิธีการผลิตข้าว

2.2.1 พันธุ์ข้าวนาปี พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ พันธุ์ขาวดอกมะลิ 105, พันธุ์ กข 15 และข้าวนาปรัง พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ ปทุมธานี 1

2.2.2 การเตรียมดิน การจัดการดินของเกษตรกรหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ

เกษตรกรบางรายไถกลบตอซังข้าว จากนั้นปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ปอเทือง ถั่วพรี เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน แต่เกษตรกรบางรายไม่มีการไถกลบตอซัง เนื่องจากต้องใช้พื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ การเตรียมดินเพื่อปลูกข้าวของเกษตรกรมีการจัดการ ดังนี้

- 1) ไถตะเพื่อกลบตอฟาง
- 2) ไถแปร เกษตรกรบางรายมีการเผาตอซังข้าวแล้วจึงทำการไถแปร
- 3) ไถพรวน โดยใช้ผานหมุนปั่นเพื่อให้ดินละเอียด

2.2.3 วิธีการปลูก การปลูกข้าวของเกษตรกรในอำเภอเมืองสุรินทร์ ส่วนใหญ่ทำนาหว่าน (แบบแห้ง) และเริ่มมีการทำนาหยอดในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมา อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ นาหว่าน 25-30 กิโลกรัม/ไร่ และนาหยอด 8 - 15 กิโลกรัม/ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปลูกข้าวในช่วงเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม ของทุกปี

2.2.4 การดูแลรักษา การใส่ปุ๋ยในนาข้าวแบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้ 1) ช่วงเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม สูตร 16-16-8 อัตรา 20-30 กิโลกรัม/ไร่ 2) ช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม สูตร 16-16-8 อัตรา 5-10 กิโลกรัม/ไร่ 3) ช่วงวันที่ 16 - 25 กันยายน สูตร 46-0-0 อัตรา 5-10 กิโลกรัม/ไร่ การกำจัดแมลงในข้าว แมลงที่พบ เช่น เพลี้ยกระโดดหลังขาว เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยไฟ และหนอนกอข้าว การป้องกันกำจัดใช้สารอิมิดาโคลพริด คาร์โบซัลแฟน อะเซทามิพริด และการป้องกันกำจัดโรค โรคที่พบ เช่น ใบจุดและขอบใบไหม้ การป้องกันกำจัดใช้สารคาร์เบนดาซิม โพรคลอราซ เกษตรกรบางคนมีการฉีดเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อป้องกันกำจัดโรคพืช

2.3 การจัดการผลผลิตข้าว

2.3.1 การเก็บเกี่ยว ช่วงเก็บเกี่ยวอยู่ระหว่างปลายเดือนตุลาคม - ต้นเดือนธันวาคม ของทุกปี โดยจ้างรถเกี่ยวข้าวในพื้นที่และที่มาจากต่างพื้นที่ ราคาจ้าง 500 บาท/ไร่ ผลผลิตประมาณ 380 - 450 กิโลกรัม/ไร่

2.3.2 หลังการเก็บเกี่ยว มีการตากแดดจัดๆ 3 วัน โดยมีการกลับกองทุก 4 ชั่วโมง เพื่อลดความชื้นให้เหลือไม่เกิน 12 เปอร์เซ็นต์ และทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์โดยการใช้ไม้กวาดๆ สิ่งเจือปนทิ้งไป

3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว (GAP)

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2556) ได้ให้ความหมายการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) หมายถึง แนวทางในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด โดยกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อ

เกษตรกร และผู้บริโภค ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมี ไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้ผลคุ้มค่าการลงทุนการผลิตตามมาตรฐาน GAP ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2563) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว มกษ.4401-2551 มีเกณฑ์กำหนด 7 ข้อ ดังนี้

3.1 แหล่งน้ำ น้ำที่ใช้ปลูกต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายในข้าว

3.2 พื้นที่ปลูก ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายที่ทำให้เกิดการตกค้าง หรือปนเปื้อนในข้าว

3.3 การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้ใช้ตามคำแนะนำของกรมการข้าว หรือกรมวิชาการเกษตร และคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ห้ามใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ ในกรณีที่เกิดเพื่อส่งออก ห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้

3.4 การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว

3.4.1 การผลิตเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกตรงตามพันธุ์

ข้าวเปลือกที่เก็บเกี่ยวและนวดแล้ว ยอมให้มีข้าวพันธุ์อื่นปนได้ไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ในจำนวนนี้ มีข้าวเมล็ดแดงปนได้ไม่เกิน 2 เปอร์เซ็นต์โดยพิจารณาจาก

1) การเลือกเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพตรงตามพันธุ์ และมาจากแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ที่เชื่อถือได้

2) การจัดการการปลูกและการดูแล เพื่อลดปริมาณข้าวเรือและข้าวพันธุ์อื่นปน และมีการบันทึกข้อมูล

3) จำนวนต้นของข้าวพันธุ์อื่นปน ที่ยอมให้มีได้ไม่เกิน 3 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งในจำนวนนี้มีจำนวนต้นของข้าวพันธุ์ที่เป็นข้าวเมล็ดแดงปนไม่เกิน 1 เปอร์เซ็นต์

3.4.2 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช และความเสียหายของผลิตผลจากศัตรูพืช

1) สำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืชที่มีผลต่อข้าว

2) ป้องกันกำจัดศัตรูพืชและข้าววัชพืชอย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีที่เหมาะสมตามคำแนะนำของกรมการข้าว หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรให้ใช้ตามข้อกำหนดข้อ 3

3) ผลิตผลที่ได้ต้องไม่มีโรคพืชและการทำลายของแมลงมากกว่า 10%

3.5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

3.5.1 การจัดการเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกที่มีคุณภาพการสีดี

เก็บเกี่ยวในระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้ข้าวเปลือกมีคุณภาพการสีที่ได้ข้าวเต็มเมล็ด และต้นข้าวตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำหรับข้าวแต่ละชนิด โดยเก็บเกี่ยวที่ระยะการเก็บเกี่ยวเมื่อรวงข้าวมีอายุ 25 วัน ถึง 35 วัน หลังวันออกดอกหรือรวงข้าวอยู่ในระยะปล้ำปลิงซึ่งเมล็ดข้าวเปลือกในรวงสุกเหลืองไม่น้อยกว่าสามในสี่ส่วนของรวง

3.5.2 การเก็บเกี่ยวและนวด

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยวต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตผล และต้องเก็บเกี่ยวอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น กรณีนวดด้วยเครื่องหรือเก็บเกี่ยวด้วยเครื่องเกี่ยวนวด ต้องรักษาความสะอาดของเครื่องเกี่ยวนวด และต้องปฏิบัติอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น ถ้าเกี่ยวข้าวพันธุ์อื่นมาก่อน ต้องกำจัดข้าวพันธุ์อื่นที่ตกค้างในเครื่องออก

3.5.3 ความชื้นของข้าวเปลือกและการลดความชื้น

หากไม่ได้จำหน่ายเป็นข้าวเปลือกสด ให้ลดความชื้นภายใน 24 ชั่วโมง หลังการเก็บเกี่ยว วิธีการลดความชื้นต้องไม่ทำให้เมล็ดข้าวเปลือกเกิดการแตกหักจนสีได้ข้าวเต็มเมล็ดและต้นข้าวน้อยกว่าข้อกำหนด คุณภาพการสีตามมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำหรับข้าวแต่ละชนิดให้ลดความชื้นของเมล็ดข้าวเปลือก สำหรับการซื้อขายต้องไม่เกิน 15% และสำหรับการเก็บรักษาต้องไม่เกิน 14 เปอร์เซ็นต์

3.6 การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลิตผล

3.6.1 อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุและพาหนะ ที่ใช้ในการขนย้ายและการเก็บรักษาต้องสะอาด สามารถป้องกันผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตผล และป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอมที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค รวมทั้งไม่ทำให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น

3.6.2 สถานที่เก็บรวบรวม และสถานที่เก็บรักษาต้องถูกสุขลักษณะ สะอาดและมีการถ่ายเทอากาศดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนผลิตผล และป้องกันการปนของข้าวพันธุ์อื่นได้

3.6.3 วิธีการเก็บรักษาและรวบรวมผลิตผล ต้องไม่ทำให้ผลิตผลเสียหายและทำให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น

3.6.4 กรณีผลิตข้าวหลายพันธุ์ ต้องมีการจัดการเพื่อป้องกันการปนของข้าวต่างพันธุ์ได้

3.7 การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล

3.7.1 ต้องมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ

- 1) แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์
- 2) แหล่งน้ำใช้
- 3) การเตรียมดิน

- 4) การกำจัดต้นของข้าวพันธุ์อื่นปน
- 5) การสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืชและการจัดการ
- 6) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร
- 7) การเก็บเกี่ยวและการนวดข้าว
- 8) การลดความชื้นข้าวเปลือก
- 9) การบรรจุข้าวเปลือกและการเก็บรักษา
- 10) แหล่งที่มาของผลิตผล

3.7.2 ผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษา และขนย้าย ต้องมีการระบุข้อมูลให้สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของผลิตผลได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว (GAP) คือการปฏิบัติทางการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด โดยมีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติ 7 ข้อ คือ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต และการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร วิธีการส่งเสริมการเกษตรและสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร

4.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกลีทธิ (2560, น. 4-17) การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรจากกรนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนารายได้ เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอดีกินพอดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบทให้มีความมั่นคงและมั่งคั่งในที่สุด

เลิศภูมิ จันทรเพ็ญกุล (2560, น.9) การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้นำที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำความรู้ ฝึกอบรม กระตุ้น ชักจูง ตลอดจนให้ความช่วยเหลือเกษตรกรโดยมีเป้าหมายให้เกษตรกรสามารถประสบความสำเร็จในอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาความรู้ของเกษตรกร โดยนำความรู้ที่ผ่านการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร แล้วนำมาพัฒนารูปแบบการผลิตให้สามารถสร้างรายได้ และสามารถพึ่งพาตนเองได้

4.2 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560, น. 4-41) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคล เป้าหมายเป็นเกณฑ์ (Number of Target Population Oriented) ไว้ดังนี้

1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (Individual Method) เป็นการส่งเสริมโดยการให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ การถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรโดยตรงเป็นรายบุคคล จะทำให้ผู้รับความรู้มีโอกาสโดยตรง ที่จะปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือนักวิชาการผู้ถ่ายทอด ทำให้เกิดความสนใจเชื่อมั่น และเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เป็นโอกาสที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถจะรับรู้ข้อมูลปัญหา ตลอดจนรับภูมิปัญญาของเกษตรกรกลับมาพิจารณาในกระบวนการส่งเสริมได้ ในวิธีการแบบนี้พบว่ามีหลายวิธี และเทคนิคที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่ การเยี่ยมไร่นาและบ้านของเกษตรกร เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อกันทางจดหมายส่วนตัว และการติดต่อกันอย่างไม่เป็นทางการ

2) วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล (Group Method) การส่งเสริมแก่กลุ่มบุคคลจะให้ผลดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริม จากชั้นสนใจ (interest) ไปสู่การทดลองทำดู (trial) และหากเป็นที่พอใจของกลุ่มแล้ว สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มก็อาจก้าวไกลไปถึงขั้นยอมรับ (adoption) เลยกี่ได้ วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล หากมีการจัดเตรียมการเป็นอย่างดี มีเป้าหมายและดำเนินการอย่างมีระบบ จะส่งผลดีอย่างมากต่อการสร้างพลังกลุ่ม สมาชิกจะมีปฏิริยาตอบสนองต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และต่อความคิดทั้งหลายที่สมาชิกในกลุ่มแสดงออก และแนะนำแนวทางอย่างเหมาะสมพลังกลุ่มก็จะช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการกระทำกลุ่ม การส่งเสริมแบบกลุ่มสามารถพิจารณาวิธีการที่มีประสิทธิภาพ และนิยมใช้กันมากดังนี้ การประชุมกลุ่ม การฝึกอบรม การสาธิต และการศึกษาดูงานนอกสถานที่

3) วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method) การส่งเสริมแบบมวลชนโดยสื่อสารมวลชน (Mass Media) จะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม (innovations) ให้ประชาชนได้ทราบว่าได้มีสิ่งนั้นๆ เกิดขึ้นแล้วและก็มีอยู่บางคนอาจสนใจที่จะศึกษาหารายละเอียดเพิ่มเติมอีก ซึ่งในขั้นนี้สื่อมวลชนก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดี และใช้กับคนจำนวนมากๆ ได้อย่างกว้างขวาง สื่อสารมวลชนที่นำมาใช้ได้ดีในการส่งเสริมได้แก่ เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการจัดนิทรรศการ

วัลลภ พรหมทอง (2541, น.28-31) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคล หรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 แบบ คือ

1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (Individual method) เป็นการส่งเสริมโดยการ ให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ ได้แก่ การ เยี่ยมไร่นาและบ้านของเกษตรกร (Farmer and home visit) เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่ สำนักงาน (Office calls) การติดต่อทางโทรศัพท์ (Telephone calls) การติดต่อกันทางจดหมาย ส่วนตัว (Personal letter) และการติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ (Informal contact)

2) วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล (Group method) การส่งเสริมแก่กลุ่มบุคคลจะ ให้ผลดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริมจากชั้นสนใจ (Interest) ไปสู่การทดลองทำ ดู (Trial) และหากเป็นที่พอใจของกลุ่มแล้วสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มก็อาจก้าวไกลไปถึงขั้นยอมรับ (Adoption) เลยกี่ได้ การส่งเสริมแบบกลุ่มที่นิยมใช้มาก ได้แก่ การประชุมกลุ่ม (Group meeting) การฝึกอบรม (Training) การสาธิต (Demonstration) และการศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field trip of study tour)

3) วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน (Mass method) การส่งเสริมแบบมวลชนโดย สื่อสารมวลชน (Mass media) จะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม (Innovations) ให้ประชาชน ได้ทราบว่าได้มีสิ่งนั้นๆ สื่อสารมวลชนที่นำมาใช้ได้ดีในการส่งเสริม ได้แก่ เอกสารเผยแพร่ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์และฟิล์มสตริป และการจัดนิทรรศการ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร อิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ ประกอบด้วยวิธีการส่งเสริม 3 รูปแบบ ได้แก่ วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล วิธีการส่งเสริมโดย กลุ่มบุคคล การส่งเสริมแบบมวลชน

4.3 สื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร

เชิดพงษ์ ชีระจิตต์ (2564, น. 10-16) จำแนกสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร ไว้ดังนี้

1) การใช้สื่อบุคคล เป็นวิธีการสื่อสารที่เป็นคำพูด กิริยา ท่าทาง และการแสดงออก ทางอวัชกิริยา แต่โดยทั่วไปแล้วการสื่อสารด้วยบุคคลจะใช้คำพูดเป็นหลัก เช่น การพูดสนทนา การอภิปราย การบรรยาย การประชุม การฝึกอบรม การสัมมนา และการพูดในที่ชุมชน

2) การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ ผู้ผลิตสื่อจะต้องทำการวางแผนการใช้สื่อโดยคำนึงถึงเกษตรกร ซึ่งเป็นผู้อ่าน ต้องตอบโจทย์ให้ได้ว่าจะทำอะไรให้กลุ่มเป้าหมายหันมาอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่เรานำมา ถ่ายทอด เนื้อหาตรงตามความสนใจของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ รวมถึงขนาด และรูปแบบของสื่อ สิ่งพิมพ์ที่มีผลต่อความสนใจในการอ่าน การใช้รูปภาพ และเนื้อหาที่ง่ายต่อความเข้าใจในการอธิบาย

โดยการนำสื่อสิ่งพิมพ์มาใช้ในการส่งเสริม เช่น วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศและโปสเตอร์ แผ่นพับ เอกสารเผยแพร่ และใบปลิว

3) การใช้สื่อกระจายภาพและเสียง เป็นการกระจายเสียงและการแพร่ภาพ ผ่านทางวิทยุกระจายเสียง หรือการออกอากาศทางโทรทัศน์ไปสู่ผู้รับสารในลักษณะของการสื่อสารมวลชน โดยใช้คลื่นวิทยุ คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า สายเคเบิล ดาวเทียม หรือระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นพาหะในการนำส่งสัญญาณในการกระจายภาพ เช่น วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง

4) การใช้สื่อออนไลน์ เป็นสื่อที่มีการประยุกต์ใช้ทรัพยากรในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์บูรณาการร่วมกับเทคโนโลยีโทรคมนาคมเพื่อนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ผู้รับสารและผู้ส่งสารสามารถที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันได้ โดยนำมาใช้ในการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในสังคมในรูปแบบสื่อดิจิทัลประเภทต่างๆ เช่น การแบ่งปันภาพถ่าย วีดีโอ การส่งข้อความ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร สามารถจำแนกได้ 4 รูปแบบ ดังนี้ การใช้สื่อบุคคล การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ การใช้สื่อกระจายภาพและเสียง และการใช้สื่อออนไลน์

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ ประกอบด้วย ความหมายเกี่ยวกับความต้องการ และทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

5.1 ความหมายเกี่ยวกับความต้องการ

เดมคักดี คทวนิช (2546, น.150) กล่าวว่า ความต้องการ (Needs) หมายถึงปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงขับและแรงจูงใจในตัวบุคคล คือเมื่อใดที่บุคคลมีความต้องการเกิดขึ้นนั้นเนื่องมาจากร่างกายอยู่ในสภาวะของการแสวงหาบางสิ่งบางอย่างที่ขาดหายไปหรือสูญเสียไป จนทำให้เกิดแรงกระตุ้นต่อร่างกายให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น เพื่อตอบสนองสภาวะของร่างกายที่ขาดความสมดุลให้กลับสู่สภาวะปกติโดยแบ่งเป็นสองประเภท ได้แก่

1) ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ได้แก่ความต้องการน้ำ อาหาร อากาศ การพักผ่อน ความต้องการทางเพศความต้องการเหล่านี้จะต้องอยู่ในสภาวะสมดุล มิฉะนั้นจะเกิดการแสวงหาเมื่อขาดหรือขจัดส่วนเกินความต้องการออกไปจากร่างกาย

2) ความต้องการทางจิตใจ (Psychological Needs) เป็นความต้องการที่บุคคลจะได้มาโดยต้องอาศัยการตอบสนองจากคนอื่น ๆ ในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ เช่น ความต้องการความรักความอบอุ่น ความมั่นคง ความปลอดภัย ความต้องการการยอมรับจากสมาชิกอื่นในสังคม ต้องการความเคารพนับถือและความภาคภูมิใจ เป็นต้น

สุนันทา ฅ มา (2561, น.14) กล่าวว่า ความต้องการ หมายถึง ความอยากได้ ความประสงค์ในสิ่งที่ต้องการ ทำให้ร่างกายเกิดการขาดสมดุล เมื่อเกิดสิ่งเร้ามากระตุ้นความต้องการ ก็จะเกิดแรงขับภายในร่างกาย ทำให้เกิดความอยากได้สิ่งนั้นๆ เมื่อได้รับการตอบสนองร่างกายก็จะเกิดความสมดุล และก็จะเกิดความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้นมา ทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความต้องการ หมายถึง ความต้องการของตัวบุคคลเมื่อเกิดแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมในการที่จะแสวงหาสิ่งที่ขาดหายไป เพื่อให้ได้สิ่งนั้นมาตอบสนองทั้งร่างกาย และจิตใจ และความต้องการจะเกิดขึ้นวนเวียนโดยไม่มีที่สิ้นสุด

5.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

มาสโลว์ ((Maslow, 2019)) กล่าวว่า มนุษย์จะมีพฤติกรรมและการแสดงออก จากความต้องการตามลำดับขั้น ลำดับขั้นของความต้องการไม่จำเป็นที่จะต้องตายตัว สามารถเปลี่ยนแปลงและยืดหยุ่นได้ตามปัจจัยภายนอก และความแตกต่างระหว่างบุคคล พฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์มักจะเกิดขึ้นจากความต้องการมากกว่าหนึ่งอย่างร่วมกัน มากกว่าเกิดจากความต้องการใด เพียงด้านเดียว ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์มักจะถูกแสดงด้วยรูปภาพพีระมิด ซึ่งสิ่งที่อยู่ล่างสุดคือความต้องการขั้นพื้นฐานมากที่สุด และลำดับที่สูงขึ้นจะเป็นความต้องการที่มีความซับซ้อนขึ้นจนถึงยอดของพีระมิด ความต้องการที่อยู่ด้านล่างจะต้องถูกเติมเต็มก่อนที่มนุษย์จะมีความสนใจความต้องการในขั้นถัดไป มีรายละเอียดดังนี้

1) ความต้องการด้านกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้เช่น อาหาร น้ำ อากาศ การนอนหลับ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงสิ่งพื้นฐานอื่นๆ เช่น ที่พักหลบภัย เครื่องนุ่งห่ม สารอาหารที่เหมาะสม และมาสโลว์ยังรวมการสืบพันธุ์ด้วย เพราะการสืบพันธุ์เป็นการเอาชีวิตรอดของเผ่าพันธุ์

2) ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security Needs) ความต้องการในลำดับนี้มีความซับซ้อนมากขึ้น มนุษย์อยากจะควบคุมและดูแลสิ่งต่างๆ ในชีวิต ดังนั้นความปลอดภัยและความมั่นคงจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยตัวอย่างของความต้องการด้านนี้คือ ความมั่นคงทางการเงิน ความปลอดภัยของสุขภาพ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ ความปลอดภัยทางอารมณ์ เช่น การไม่เศร้าเสียใจ ไม่ร้อนใจ วิตกกังวล หรือสภาวะที่เป็นลบ ความมั่นคงทางในการมีชีวิตที่ดี เพราะเราต้องการคาดเดาว่าอะไรจะเกิดขึ้นอย่างที่มีนัยเป็นไป เราไม่ชอบความเสี่ยงที่ดูแล้วเป็นไปได้ไม่ดี

3) ความต้องการด้านความรัก หรือการเป็นเจ้าของ (Love/Sense of Belongings) มีความสัมพันธ์ที่ดี ได้รับความรัก หรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการนี้เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs)

โดยที่สภาวะอารมณ์ ความสัมพันธ์เหล่านี้จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ตามมา ได้แก่ เพื่อน ความรักในเชิงโรแมนติก ครอบครัว ความเป็นกลุ่ม ความเชื่อใจและความสนิท ความต้องการในขั้นนี้ยังรวมไปถึง การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มต่างๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน ครอบครัว กลุ่มทางศาสนา ด้วยเช่นกัน

4) ความต้องการด้านความเคารพ (Esteem Needs) ความต้องการด้านความเคารพเกิดขึ้นเมื่อความต้องการด้านอื่นๆ ได้รับการตอบสนองแล้ว ในระดับนี้เราต้องการความเคารพนับถือจากคนอื่น ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น ความต้องการที่จะเป็นใครสักคน หรือมีความภูมิใจ เกิดความความเชี่ยวชาญในทักษะต่างๆ ความต้องการที่จะได้รับการเคารพจากคนอื่น เช่น การมีชื่อเสียง ศักดิ์ศรีความต้องการด้านนี้ยังรวมไปถึงสิ่งต่างๆ เช่น ความรู้สึกมีคุณค่า หรือ self-esteem เช่นกัน คนที่สามารถตอบสนองความต้องการด้านความเคารพจะมีความรู้สึกมั่นใจในความสามารถของตนเอง ในขณะที่คนที่ขาด self-esteem และการเคารพจากคนอื่น ๆ อาจทำให้เกิดความรู้สึกด้อยค่ากว่าคนอื่น ซึ่งมาส์โลว์กล่าวว่า ความต้องการการยอมรับนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในเด็กและวัยรุ่น

5) การบรรลุความหมาย หรือความสมบูรณ์ของชีวิต (Self-Actualization) เป็นสิ่งที่อยู่สูงสุดในระดับของความต้องการตามทฤษฎีของมาส์โลว์ ซึ่งมันหมายถึงการตระหนักในความสามารถของคนๆ หนึ่ง ความต้องการที่จะเป็นในสิ่งที่คนๆ หนึ่งสามารถเป็นได้ เป็นสิ่งที่มีความเฉพาะเจาะจงเช่น คนๆ หนึ่งถูกเติมเต็มจากตัวเองในการทำบางอย่างให้ดีที่สุด เป็นการบรรลุศักยภาพของตัวเอง และพัฒนาตัวเองเช่น บางคนอาจต้องการเป็นพ่อแม่ในอุดมคติ บางคนอาจต้องการมีความเป็นเลิศด้านกีฬา บางคนอาจต้องการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ประดิษฐ์ วาดภาพ อย่างเต็มศักยภาพ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีของมาส์โลว์ ได้แบ่งความต้องการออกเป็น 5 ประเภท คือ ความต้องการด้านกายภาพ ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการด้านความรัก หรือการเป็นเจ้าของ ความต้องการด้านความเคารพ การบรรลุความหมาย หรือความสมบูรณ์ของชีวิต เพื่อให้ความต้องการดังกล่าวสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

6.1.1 เพศ

สุนันทา ณ มา (2561, น.38) ที่ศึกษาเรื่อง ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 52.2 เป็นเพศชายและร้อยละ 47.8 เป็นเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ อภิลิทธิ์

พันธชาติ (2562, น.39) ที่ศึกษาเรื่อง ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 51.4 เป็นเพศชาย และร้อยละ 48.6 เป็นเพศหญิง

6.1.2 อายุ

สุนันทา ณ มา (2561, น.38) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 56.91 ปี ใกล้เคียงกับ อภิสิตี พันธชาติ (2562, น.39) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 56.50 ปี และใกล้เคียงกับ พิจิตรา โกติรัมย์ (2562, น.65) ที่ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร ในตำบลกันทรารมย์ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53.09 ปี

6.1.3 ระดับการศึกษา

สุนันทา ณ มา (2561, น.38) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 66.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ อภิสิตี พันธชาติ (2562, น.39) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และสอดคล้องกับ พิจิตรา โกติรัมย์ (2562, น.65) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

6.1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

สุนันทา ณ มา (2561, น.38) พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.98 คน

6.1.5 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร

สุนันทา ณ มา (2561, น.39) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.3 เป็นสมาชิกกลุ่ม ชกส. สอดคล้องกับ อภิสิตี พันธชาติ (2562, น.40) พบว่า เกษตรกรร้อยละ ร้อยละ 48.1 เป็นสมาชิกกลุ่ม ชกส.

6.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

6.2.1 ประสบการณ์ปลูกข้าว

กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.48) ที่ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของ เกษตรกรในตำบลพะเนา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตข้าวเฉลี่ย 23.39 ปี แตกต่างกับ สุนันทา ณ มา (2561, น.39) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำนาเฉลี่ย 33.93 ปี

6.2.2 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

สุนันทา ณ มา (2561, น.43) พบว่า จำนวนแรงงาน ในภาคการเกษตร เฉลี่ย 2.06 คน

6.2.3 พื้นที่ทำนา

ยุทธนา โพธิ์เกตุ (2559, 624) ที่ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย และได้มาตรฐานตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแก่เกษตรกรในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15.60 ไร่ สอดคล้องกับ พิจิตรา โกดิรัมย์ (2562, น.68) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.6 มีพื้นที่เพาะปลูกข้าว ทั้งหมดระหว่าง 11-20 ไร่

6.2.4 แหล่งเงินทุนทางการเกษตร

สุนันทา ณ มา (2561, น.43) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.5 ใช้เงินทุนจากเงินกู้ในการทำเกษตร สอดคล้องกับ อภิสสิทธิ์ พันธชาติ (2562, น.44) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 66.7 ใช้เงินทุนจากเงินกู้ในการทำเกษตร ซึ่งแตกต่างจาก พิจิตรา โกดิรัมย์ (2562, น.69) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.2 ใช้เงินทุนของตนเอง

6.2.5 รายได้จากการทำนา

ยุทธนา โพธิ์เกตุ (2559, 627) พบว่า เกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 52,363.18 บาท สอดคล้องกับ พิจิตรา โกดิรัมย์ (2562, น.68) รายได้จากการขายข้าวปี 62 พบว่า เกษตรกรร้อยละ 29.3 มีรายได้จากการ ขายข้าว ระหว่าง 20,001 - 40,000 บาท

6.2.6 ต้นทุนในการทำนา

ยุทธนา โพธิ์เกตุ (2559, 627) พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตข้าวตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP เฉลี่ย 18,409.64 บาท

6.3 สภาพการผลิตข้าวทั่วไปของเกษตรกร

6.3.1 ลักษณะพื้นที่ปลูก

สุนันทา ณ มา (2561, น.47) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 83.3 ปลูกพื้นที่ราบลุ่ม และร้อยละ 16.7 ปลูกในพื้นที่ดอน ซึ่งสอดคล้องกับ อภิสสิทธิ์ พันธชาติ (2562, น.48) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 81.9 ปลูกพื้นที่ราบลุ่ม และร้อยละ 18.1 ปลูกในพื้นที่ดอน

6.3.2 ลักษณะดินที่ปลูก

อภิสสิทธิ์ พันธชาติ (2562, น.48) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 77.8 เป็นดินเหนียวรองลงมา ร้อยละ 14.4 เป็นดินร่วนปนทราย และน้อยที่สุด ร้อยละ 7.8 เป็นดินร่วน ตามลำดับ แตกต่างกับ พิจิตรา โกดิรัมย์ (2562, น.71) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 83.7 สภาพดินที่ปลูกเป็นดินร่วนปนทราย รองลงมา ร้อยละ 8.5 สภาพดินที่ปลูกเป็นดินทราย และร้อยละ 7.9 สภาพดินที่ปลูกเป็นดินร่วน

6.3.3 แหล่งน้ำที่ใช้

สุนันทา ณ มา (2561, น.47) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.1 มีแหล่งน้ำในการ

เพาะปลูก ซึ่งสอดคล้องกับ อภิสิตี พันธ์ชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.7 มีแหล่งน้ำในการเพาะปลูก

6.3.4 พันธุ์ข้าวที่ปลูก

สุนันทา ณ มา (2561, น.47) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 93.1 ปลูกข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 รองลงมาร้อยละ 64.0 ปลูกข้าวเหนียวพันธุ์ กข6 ร้อยละ 5.9 ปลูกข้าวเหนียวพันธุ์เหนียวสันป่าตอง และน้อยที่สุด ร้อยละ 3.9 ปลูกข้าวเหนียวพันธุ์สันป่าตอง 1 ตามลำดับ ซึ่งใกล้เคียงกับกับ พิจิตรา โกติรัมย์ (2562, น.74) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 86.6 ใช้พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 และร้อยละ 13.4 ใช้พันธุ์ข้าว กข 15

6.3.5 รูปแบบการปลูก

พิจิตรา โกติรัมย์ (2562, น.75) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.6 ใช้วิธีการทำนาหว่าน และร้อยละ 2.4 ใช้วิธีการทำนาหยอด ใกล้เคียงกับ อภิสิตี พันธ์ชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.6 ปลูกข้าวแบบนาหว่านข้าวแห้ง รองลงมาร้อยละ 35.4 ปลูกข้าวแบบนาหว่านน้ำตมร้อยละ 30.0 ปลูกข้าวแบบปักดำ และน้อยที่สุดร้อยละ 0.8 ปลูกแบบโรย/หยอด ตามลำดับ

6.3.6 การใส่ปุ๋ย

สุนันทา ณ มา (2561, น.48) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.0 ใส่ปุ๋ย และร้อยละ 1.0 ไม่ใส่ปุ๋ยโดยร้อยละ 96.1 ใส่ปุ๋ยเคมี รองลงมาร้อยละ 17.2 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร้อยละ 6.9 ใส่ปุ๋ยพืชสด และน้อยที่สุดร้อยละ 5.9 ใส่ปุ๋ยอื่นๆ ได้แก่ น้ำหมักชีวภาพ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิสิตี พันธ์ชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 98.8 ใส่ปุ๋ย และร้อยละ 1.2 ไม่ใส่ปุ๋ยโดยร้อยละ 95.5 ใส่ปุ๋ยเคมี รองลงมาร้อยละ 16.5 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร้อยละ 6.6 ใส่ปุ๋ยพืชสด และน้อยที่สุดร้อยละ 5.8 ใส่ปุ๋ยอื่นๆ ได้แก่ น้ำหมักชีวภาพ ตามลำดับ

6.3.7 โรคพืชที่พบ

สุนันทา ณ มา (2561, น.48) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.5 พบโรคไหม้ รองลงมาร้อยละ 35.5 พบโรคใบจุดสีน้ำตาลร้อยละ 33.5 พบโรคไหม้คอรวงร้อยละ 29.6 พบโรคขอบใบแห้ง และน้อยที่สุด ร้อยละ 3.4 พบโรคใบสีแสด ตามลำดับ ซึ่งใกล้เคียงกับ อภิสิตี พันธ์ชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.9 พบโรคไหม้รองลงมาร้อยละ 33.3 พบโรคใบจุดสีน้ำตาล ร้อยละ 31.7 พบโรคไหม้คอรวงร้อยละ 27.2 พบโรคขอบใบแห้ง และน้อยที่สุดร้อยละ 3.3 พบโรคใบสีแสด ตามลำดับ

6.3.8 แมลง/ศัตรูพืชที่พบ

อภิสิตี พันธ์ชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.5 พบหอยเชอร์รี่ รองลงมา ร้อยละ 46.1 พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ร้อยละ 38.3 พบเพลี้ยไฟข้าว ร้อยละ 23.9

พบแมลงบั่ว ร้อยละ 20.6 พบหนอนกระทู้กล้าและน้อยที่สุดร้อยละ 7.4 พบแมลงศัตรู/สัตว์ศัตรูพืชอื่น ๆ ได้แก่ นกปากห่าง ปูนา และเพลี้ยกระโดดหลังขาว ตามลำดับ

6.3.9 ระยะเวลาเก็บเกี่ยว

อภิสิทธิ์ พันธชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.8 สังเกตจากรสีรวงข้าว ร่องลงมาร้อยละ 30.0 เก็บเกี่ยวตามอายุข้าว และน้อยที่สุดร้อยละ 2.1 เก็บเกี่ยวหลังข้าวออกดอก 28-30 วัน และระยะเวลาการเก็บเกี่ยวอื่นๆ ได้แก่ ขึ้นอยู่กับรถเกี่ยวขนาดข้าว ตามลำดับ

6.3.10 วิธีการเก็บเกี่ยว

สุนันทา ณ มา (2561, น. 49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 91.1 เก็บเกี่ยวข้าวโดยใช้รถเกี่ยวขนาด สอดคล้องกับ อภิสิทธิ์ พันธชาติ (2562, น. 49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.1 เก็บเกี่ยวข้าวโดยใช้รถเกี่ยวขนาด ซึ่งแตกต่างกับ วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 70) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 91.0 ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวผลผลิต

6.3.11 การลดความชื้น

อภิสิทธิ์ พันธชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 88.5 ลดความชื้นและร้อยละ 11.5 ไม่ลดความชื้น โดยร้อยละ 87.7 ลดความชื้นโดยใช้แสงอาทิตย์ และร้อยละ 0.8 ลดความชื้นโดยใช้เครื่องอบตามลำดับ โดยการลดความชื้นโดยใช้แสงอาทิตย์ร้อยละ 77.0 ลดความชื้นโดยการตากลาน ร่องลงมาร้อยละ 7.0 ลดความชื้นโดยการตากในนาข้าวและน้อยที่สุด ร้อยละ 3.7 ลดความชื้นแบบ อื่นๆ ได้แก่ ตากบริเวณหน้าบ้าน ตามลำดับ

6.3.12 วิธีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

พิจิตรา โกติรัมย์ (2562, น.76) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.4 มีการขายสด (ขายข้าวเปลือกหลังเก็บเกี่ยวทันที) และร้อยละ 81.1 มีการเก็บรักษาไว้ โดยมีวิธีการเก็บรักษาดังนี้ ร้อยละ 76.2 เก็บในยุ้งฉางโดยเก็บใส่กระสอบปานแยกกับข้าวชนิดอื่นร้อยละ 4.3 เก็บในยุ้งฉางโดยเก็บรวมกับข้าวชนิดอื่น และร้อยละ 0.6 เก็บใส่กระสอบโดยเก็บไว้ในบ้าน

6.3.13 สถานที่จำหน่าย

พิจิตรา โกติรัมย์ (2562, น.86) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 88.4 ผู้รับซื้อ คือ โรงสี/โรงงาน ร่องลงมา ร้อยละ 36.0 ผู้รับซื้อ คือ สหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 25.0 ผู้รับซื้อ คือ พ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 6.1 ผู้รับซื้อ คือ ผู้บริโภคโดยตรงและร้อยละ 5.5 ผู้รับซื้อคือตลาดกลางการเกษตร

6.4 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

6.4.1 ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม

(1) การส่งเสริมรายบุคคล

กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.84) พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ การแนะนำให้ความรู้ การ ติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เพื่อแนะนำความรู้ การส่งข้อความหรือพูดคุยผ่านข้อความทาง โทรศัพท์มือถือ(line) เพื่อแนะนำความรู้ การส่งสัญญาณภาพและเสียง (video call) เพื่อแนะนำความรู้ และระดับน้อย 1 ประเด็น ได้แก่ การติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เพื่อแนะนำความรู้ เนื่องจากในปัจจุบันเกษตรกรเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่ายขึ้น จึงมีช่องทางติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้สะดวกมากขึ้น

(2) การส่งเสริมแบบกลุ่ม

กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.84) พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง 5 ประเด็น ได้แก่ ฝึกอบรม สาธิต ทักษะศึกษา เข้าร่วมการสัมมนา และศึกษาดูงาน เนื่องจากเกษตรกรต้องการเรียนรู้และศึกษาจากสถานที่จริง เพื่อนำความรู้มาปรับใช้ในแปลงเกษตรของตนเอง

(3) การส่งเสริมแบบมวลชน

กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.84) พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ การรับชมและรับฟัง การใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ในการให้ความรู้ เช่น รายการประเภทความรู้ รายการข่าวและรายการสาธิต การใช้สื่อแบบผสมผสานตั้งแต่ 2 สื่อขึ้นไปในการให้ความรู้ การใช้สื่อออนไลน์ในการอ่านให้ความรู้ เช่น Facebook, Twitter, YouTube, Wikis, Blogs และระดับน้อย ได้แก่ การอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ในการให้ความรู้ ได้แก่ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ และใบปลิว เนื่องจากเกษตรกรเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่าย มีทั้งวิทยุโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ เกษตรกรสามารถเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้เองอย่างง่ายและสะดวกสบาย

6.4.2 ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี

สุนันทา ณ มา (2561, น. 89) พบว่า เกษตรกรต้องการความรู้ในระดับมากที่สุด 7 ประเด็น ได้แก่ เรื่องแหล่งน้ำ เรื่องพื้นที่ปลูก เรื่องการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร เรื่องการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว เรื่องการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เรื่องการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล และเรื่องการขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต

6.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

6.5.1 ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม

(1) การส่งเสริมรายบุคคล

กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.86) พบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับน้อย 5 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่เข้าไปแนะนำให้ความรู้ เจ้าหน้าที่ติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เพื่อแนะนำความรู้ เจ้าหน้าที่ติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เพื่อแนะนำความรู้

เจ้าหน้าที่ส่งสัญญาณภาพและเสียง (video call) เพื่อแนะนำความรู้ และเจ้าหน้าที่ส่งข้อความหรือพูดคุยผ่านข้อความทางโทรศัพท์มือถือ(line) เพื่อแนะนำความรู้

(2) การส่งเสริมแบบกลุ่ม

กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.86) พบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับน้อย 5 ประเด็น ได้แก่ ฝึกอบรม รองลงมา คือ เข้าร่วมการ สัมมนา ศึกษาดูงาน สาธิต และทัศนศึกษา

(3) การส่งเสริมแบบมวลชน

กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.86) พบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ การรับฟังวิทยุกระจายเสียง ระดับน้อย 4 ประเด็น ได้แก่ การรับชมและรับฟังการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ในการให้ความรู้ เช่น รายการประเภทความรู้ รายการข่าวและรายการสาธิต การใช้สื่อออนไลน์ในการอ่านให้ความรู้ เช่น Facebook, Twitter, You tube, Wikis, Blogs การใช้สื่อแบบผสมผสานตั้งแต่ 2 สื่อขึ้นไปในการให้ความรู้ และการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ในการให้ความรู้ ได้แก่ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ และใบปลิว

6.5.2 ปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่

ดี

กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.87) พบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 15 ประเด็น ได้แก่ แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิต การจัดเก็บเอกสาร การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย พื้นที่ปลูกที่เหมาะสมในการผลิต การเก็บตัวอย่างดินและการตรวจสอบคุณภาพดิน การเก็บเกี่ยวข้าวในระยะเวลาที่เหมาะสม วิธีการบันทึกข้อมูล การจัดทำเอกสารหรือแบบบันทึก วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ การใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ การเลือกทำเลที่ตั้งที่มีความเหมาะสมกับการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การตรวจสอบอุปกรณ์ในการเกี่ยวเกี่ยวข้าว การปฏิบัติหลังการเกี่ยวเกี่ยวข้าว การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต และการป้องกันแมลงและสัตว์ศัตรูในโรงเก็บ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ พาหนะที่ใช้ ในการขนย้าย สถานที่รวบรวมและสถานที่เก็บรักษาข้าว ประเด็นน้อย 6 ประเด็น ได้แก่ การเก็บ ตัวอย่างดินและการตรวจสอบคุณภาพดิน การเก็บตัวอย่างน้ำและการตรวจสอบคุณภาพน้ำ การตรวจสอบย้อนกลับของข้าวเปลือกที่อยู่ระหว่างการขนย้ายและการเก็บรักษา การใส่ปุ๋ยตามระยะการเติบโตของข้าวอย่างเหมาะสม การตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร และการป้องกันโรค/แมลง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ในการศึกษาจะใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ตามระเบียบวิธีการวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร ปีการเพาะปลูก 2566/2567 จำนวน 247 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่างและวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากประชากรจำนวน 153 ราย ตามสูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973, น.725-727) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

$$\begin{array}{l} \text{สูตร} \\ \text{เมื่อ} \\ N \\ e \end{array} \quad \begin{array}{l} n \\ n \\ = \\ = \end{array} \quad \begin{array}{l} = \\ = \\ \text{ประชากรตัวอย่างหรือกลุ่มตัวอย่าง (ราย)} \\ \text{ประชากรทั้งหมด (ราย)} \\ \text{ความคลาดเคลื่อน (กำหนดที่ระดับ 0.05)} \end{array}$$
$$\begin{array}{l} \text{แทนค่า} \\ n \\ = \\ = \end{array} \quad \begin{array}{l} = \\ = \\ \frac{247}{1+247(0.05)^2} \\ 152.70 \text{ หรือ } 153 \text{ ราย} \end{array}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าว คือ 153 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.94 ของประชากรในตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ของกรมส่งเสริมการเกษตร ปีการเพาะปลูก 2566/2567

คำนวณหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านที่ศึกษาตามสัดส่วน โดยใช้สูตร Nagtalon (1983) นำชัย ทนุผล (2538, น.150) ดังสูตร

$$n_1 = \frac{nN_i}{N}$$

n_1 = แทนจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านที่ศึกษา

n = แทนจำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษามีค่าเท่ากับ 153 ราย

N_i = แทนจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้านที่ศึกษา

N = แทนจำนวนประชากรทั้งหมด 247 ราย ในตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของแต่ละหมู่บ้าน โดยตัวอย่างการคำนวณของหมู่ที่ 2 ในตำบลคอโค ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า หมู่ที่ 2 (ตราด)} &= \frac{153 \times 23}{247} \\ &= 14.24 \\ &= 14 \text{ ราย} \end{aligned}$$

โดยหมู่บ้านอื่นจะใช้การคำนวณข้างต้นหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผลการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามหมู่บ้านที่ศึกษาตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่บ้าน	จำนวนเกษตรกร (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
1. คอโค	21	13
2. ตราด	23	14
3. ตะเคียน	24	15
4. แสงตะวัน	21	13
5. สนาบดว	22	14
6. พลวง	21	13
7. นานวล	23	14
8. ดงมัน	23	14
9. ลำชี	12	8
10. ตะเคียว	20	12
11. บางกอกน้อย	18	11
12. รุ่งผึ้ง	19	12
รวม	247	153

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง จำนวนตัวอย่างกำหนดตามสัดส่วนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของแต่ละหมู่บ้าน และสุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของแต่ละหมู่บ้าน วิธีการสุ่มใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย แล้วเก็บข้อมูลจนได้ตัวอย่างครบตามจำนวนของแต่ละหมู่บ้าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชนิดของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกำหนด คำถาม คำตอบ โดยเรียงตามวัตถุประสงค์

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Question) และคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question) โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

2.2.1 ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

- 1) สภาพพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร
- 2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ประสบการณ์ปลูกข้าว จำนวนแรงงานภาคการเกษตร การได้รับการอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หน่วยงานที่ให้การอบรม พื้นที่ทำนา แหล่งเงินทุนทางการเกษตร รายได้จากการทำนา และต้นทุนในการทำนา

2.2.2 ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร ได้แก่ ลักษณะพื้นที่ปลูก ลักษณะดินที่ปลูก แหล่งน้ำที่ใช้ พันธุ์ข้าวที่ปลูก รูปแบบการปลูก การใส่ปุ๋ย โรคพืชที่พบ แมลง/ศัตรูพืชที่พบ ระยะเวลาเก็บเกี่ยว วิธีการเก็บเกี่ยวการลดความชื้น วิธีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และสถานที่จำหน่าย

2.2.3 ตอนที่ 3 ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

- 1) ด้านวิธีการส่งเสริม ได้แก่ การส่งเสริมรายบุคคล การส่งเสริมแบบกลุ่ม และการส่งเสริมแบบมวลชน
- 2) ด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี ได้แก่ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การขนย้าย การเก็บรักษา และการ

รวบรวมผลผลิต การบันทึก และการจัดเก็บข้อมูลโดยคำถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ และกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

ระดับความต้องการ

- 1 คะแนน = มีความต้องการน้อยที่สุด
- 2 คะแนน = มีความต้องการน้อย
- 3 คะแนน = มีความต้องการปานกลาง
- 4 คะแนน = มีความต้องการมาก
- 5 คะแนน = มีความต้องการมากที่สุด

2.2.4 ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เป็นคำถามลักษณะปลายเปิดเพื่อประเมินระดับความรุนแรงของปัญหาและข้อเสนอแนะ แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

- 1) ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม ได้แก่ การส่งเสริมรายบุคคล การส่งเสริมแบบกลุ่ม และการส่งเสริมแบบมวลชน
- 2) ปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ได้แก่ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต การบันทึก และการจัดเก็บข้อมูล
- 3) ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม ได้แก่ การส่งเสริมรายบุคคล การส่งเสริมแบบกลุ่ม และการส่งเสริมแบบมวลชน
- 4) ข้อเสนอแนะด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ได้แก่ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต การบันทึก และการจัดเก็บข้อมูล โดยข้อคำถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ และกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

ระดับปัญหา

- 1 คะแนน = มีปัญหาน้อยที่สุด
- 2 คะแนน = มีปัญหาน้อย
- 3 คะแนน = มีปัญหาปานกลาง
- 4 คะแนน = มีปัญหามาก
- 5 คะแนน = มีปัญหามากที่สุด

2.3 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

2.3.1 ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ นำผลจากการศึกษาและค้นคว้าตามข้อ 2.2.1 มา กำหนดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.3.3 การทดสอบแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ทำการทดสอบ (pretest) กับเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไป ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (reliability consistency) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach's alpha) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการทดสอบมีดังนี้

- 1) ระดับความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.950
- 2) ระดับของปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.981

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตข้าว กลุ่มตัวอย่างจำนวน 153 ราย ในพื้นที่ตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ใช้ระยะเวลา ระหว่างเดือนตุลาคม 2566 ถึงเดือน ธันวาคม 2566 ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ จะใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) ทำการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีการเตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูล จากประชากรที่ใช้ในการวิจัย ในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 การกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่จะไปเก็บข้อมูล ตลอดจนมีการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูล

3.1.2 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการเก็บข้อมูล และการเดินทาง เช่น แบบสัมภาษณ์เกษตรกร ปากกา และยานพาหนะ

3.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนในการเก็บ ข้อมูล ดังนี้

3.2.1 แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยแนะนำตัวว่าเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน และมาทำ อะไร ให้แก่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์รู้จักก่อนที่จะทำแบบสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจและ ความเป็นกันเองกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

3.2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยว่าเป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์อย่างไร และชี้แจงความสำคัญของข้อมูลงานวิจัยแก่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ เป็นความจริง และครบถ้วนที่สุด

3.2.3 เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

3.3 ขั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์ มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

3.3.1 การทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทบทวนความ ถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลเมื่อสิ้นสุดของการสัมภาษณ์

3.3.2 กล่าวขอบคุณ ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ ความร่วมมือ และสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูป

4.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้นใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่า ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้ ค่าสถิติ เชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัด อันดับ (ranking)

1) ด้านวิธีการส่งเสริม

ผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับความต้องการส่งเสริม ตาม เกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมมากที่สุด

2) ด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี

ผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับความต้องการความรู้ ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความต้องการความรู้น้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความต้องการความรู้น้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความต้องการความรู้ปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความต้องการความรู้มาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการความรู้มากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ (ranking)

1) ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความรุนแรงของปัญหาน้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความรุนแรงของปัญหาน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความรุนแรงของปัญหาปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความรุนแรงของปัญหามาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความรุนแรงของปัญหามากที่สุด

2) ปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความรุนแรงของปัญหาน้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความรุนแรงของปัญหาน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความรุนแรงของปัญหาปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความรุนแรงของปัญหามาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความรุนแรงของปัญหามากที่สุด

3) ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับข้อเสนอแนะน้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับข้อเสนอแนะน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับข้อเสนอแนะปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับข้อเสนอแนะมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับข้อเสนอแนะมากที่สุด

4) ข้อเสนอแนะด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับข้อเสนอแนะด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับข้อเสนอแนะน้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับข้อเสนอแนะน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับข้อเสนอแนะปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับข้อเสนอแนะมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับข้อเสนอแนะมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง 153 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตารางตามลำดับ จำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีสภาพพื้นฐานทางสังคมเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

n = 153

สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	77	50.3
ชาย	76	49.7
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	2	1.4
31-40	18	11.8
41-50	32	20.9
51-60	60	39.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 61	41	26.8
ค่าต่ำสุด = 27 ปี ค่าสูงสุด = 75 ปี ค่าเฉลี่ย = 54.00 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.278 ปี		
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	82	53.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	35	22.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	19	12.4
อนุปริญญา	8	5.2
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	8	5.2
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.7
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
2	24	15.7
3	37	24.2
4	45	29.4
5	21	13.7
6 ขึ้นไป	26	17.0
ค่าต่ำสุด = 2 คน ค่าสูงสุด = 8 คน ค่าเฉลี่ย = 4.07 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.612 คน		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 153

สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ชกส.	124	81.0
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	15	9.8
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	15	9.8
สหกรณ์ภาคการเกษตร	10	6.5
วิสาหกิจชุมชน	6	3.9
อาสาสมัครเกษตร	4	2.6

จากตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรในตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. เพศ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.7 เป็นเพศชาย และร้อยละ 50.3 เป็นเพศหญิง

2. อายุ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 39.2 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 26.8 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี ร้อยละ 20.9 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 11.8 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และร้อยละ 1.4 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ตามลำดับ โดยมีอายุน้อยที่สุด 27 ปี มากที่สุด 75 ปี และมีอายุเฉลี่ย 54.00 ปี

3. ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 22.9 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 12.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 5.2 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และร้อยละ 0.7 จบการศึกษาระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 29.4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน รองลงมา ร้อยละ 24.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน ร้อยละ 17.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6 คนขึ้นไป ร้อยละ 15.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน และร้อยละ 13.7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด 2 คน มากที่สุด 8 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.07 คน

5. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 81.0 เป็นสมาชิกกลุ่ม ชกส. รองลงมา ร้อยละ 9.8 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มสหกรณ์นอกภาค

การเกษตร ร้อยละ 6.5 เป็นสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตร ร้อยละ 3.9 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และร้อยละ 2.6 เป็นอาสาสมัครเกษตร ตามลำดับ

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เกี่ยวกับประสบการณ์ปลูกข้าว จำนวนแรงงานภาคการเกษตร การได้รับการอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หน่วยงานที่ให้การอบรม พื้นที่ทำนา แหล่งเงินทุนทางการเกษตร รายได้จากการทำนา และต้นทุนในการทำนา ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

n = 153

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ปลูกข้าว (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	40	26.1
11-20	47	30.7
21-30	45	29.4
31-40	11	7.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 41	10	6.5
ค่าต่ำสุด = 3 ปี ค่าสูงสุด = 55 ปี ค่าเฉลี่ย = 21.64 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.577 ปี		
2. จำนวนแรงงานภาคการเกษตร (คน)		
1	19	12.4
2	87	56.9
3	38	24.8
4	8	5.2
5 ขึ้นไป	1	0.7
ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าสูงสุด = 5 คน ค่าเฉลี่ย = 2.24 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.763 คน		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 153

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. การได้รับการอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (ครั้ง)		
ไม่เคยได้รับการอบรม	39	25.5
1	36	23.5
2	70	45.8
3	5	3.3
4 ครั้งขึ้นไป	3	2.0
ค่าต่ำสุด = 1 ครั้ง ค่าสูงสุด = 4 ครั้ง ค่าเฉลี่ย = 1.32 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.958 ครั้ง		
4. หน่วยงานที่ให้การอบรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สำนักงานเกษตรอำเภอ	98	64.1
สำนักงานเกษตรจังหวัด	53	34.6
ไม่เคยเข้าร่วมการอบรม	39	25.5
ศูนย์วิจัยข้าว	30	19.6
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร	16	10.5
5. พื้นที่ทำนา (ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	26	17.0
6-10	52	34.0
11-15	42	27.5
16-20	19	12.4
มากกว่าหรือเท่ากับ 21	14	9.2
ค่าต่ำสุด = 2 ไร่ ค่าสูงสุด = 50 ไร่ ค่าเฉลี่ย = 11.80 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6.857 ไร่		
6. แหล่งเงินทุนทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ธนาคารของรัฐ	113	73.9
สหกรณ์ภาคการเกษตร	27	17.6
ของตนเอง	20	13.1
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	4	2.6
ธนาคารพาณิชย์	3	2.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 153

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. รายได้จากการทำนา (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000	45	29.4
20,001-40,000	62	40.5
40,001-60,000	21	13.7
60,001-80,000	6	3.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 80,001	19	12.4
ค่าต่ำสุด = 7,000 บาท ค่าสูงสุด = 300,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 41,313.72 บาท		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 37,095.307 บาท		
8. ต้นทุนในการทำนา (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	45	29.4
10,001-20,000	51	33.3
20,001-30,000	34	22.2
30,001-40,000	8	5.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 40,001	15	9.8
ค่าต่ำสุด = 800 บาท ค่าสูงสุด = 120,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 22,071.24 บาท		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 20,919.578 บาท		

จากตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ประสบการณ์ปลูกข้าว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 30.7 มีประสบการณ์ 11-20 ปี รองลงมา ร้อยละ 29.4 มีประสบการณ์ 21-30 ปี ร้อยละ 26.1 มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี ร้อยละ 7.2 มีประสบการณ์ 31-40 ปี และร้อยละ 6.5 มีประสบการณ์มากกว่าหรือเท่ากับ 41 ปี ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์น้อยที่สุด 3 ปี มากที่สุด 55 ปี และมีประสบการณ์เฉลี่ย 21.64 ปี

2. จำนวนแรงงานภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.9 มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตร 2 คน รองลงมา ร้อยละ 24.8 มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตร 3 คน ร้อยละ 12.4 มี

จำนวนแรงงานภาคการเกษตร 1 คน ร้อยละ 5.2 มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตร 4 คน และ ร้อยละ 0.7 มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตร 5 คนขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรน้อยที่สุด 1 คน มากที่สุด 5 คน และมีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.24 คน

3. การได้รับการอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 45.8 ได้รับการอบรม 2 ครั้ง/ปี รองลงมา ร้อยละ 25.5 ไม่เคยได้รับการอบรม ร้อยละ 23.5 ได้รับการอบรม 1 ครั้ง/ปี ร้อยละ 3.3 ได้รับการอบรม 3 ครั้ง/ปี และร้อยละ 2.0 ได้รับการอบรม 4 ครั้งขึ้นไป/ปี ตามลำดับ โดยมีการอบรมน้อยที่สุด 1 ครั้ง/ปี มากที่สุด 4 ครั้ง/ปี และการได้รับการอบรมเฉลี่ย 1.32 ครั้ง/ปี

4. หน่วยงานที่ให้การอบรม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.1 เข้าร่วมอบรมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ รองลงมา ร้อยละ 34.6 เข้าร่วมอบรมกับสำนักงานเกษตรจังหวัด ร้อยละ 25.5 ไม่เคยได้เข้าร่วมการอบรม ร้อยละ 19.6 เข้าร่วมอบรมกับศูนย์วิจัยข้าว และร้อยละ 10.5 เข้าร่วมอบรมกับศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร ตามลำดับ

5. พื้นที่ทำนา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 34.0 มีพื้นที่ทำนา 6-10 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 27.5 มีพื้นที่ทำนา 11-15 ไร่ ร้อยละ 17.0 มีพื้นที่ทำนาน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ ร้อยละ 12.4 มีพื้นที่ทำนา 16-20 ไร่ และร้อยละ 9.2 มีพื้นที่ทำนามากกว่าหรือเท่ากับ 21 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ทำนาน้อยที่สุด 2 ไร่ มากที่สุด 50 ไร่ และมีพื้นที่ทำนาเฉลี่ย 11.80 ไร่

6. แหล่งเงินทุนทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 73.9 แหล่งเงินทุนจากธนาคารของรัฐ รองลงมา ร้อยละ 17.6 แหล่งเงินทุนสหกรณ์ภาคการเกษตร ร้อยละ 13.1 แหล่งเงินทุนของตนเอง ร้อยละ 2.6 แหล่งเงินทุนสหกรณ์นอกภาคการเกษตร และร้อยละ 2.0 แหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ ตามลำดับ

7. รายได้จากการทำนา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 40.5 รายได้ 20,001-40,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 29.4 รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท ร้อยละ 13.7 รายได้ 40,001-60,000 บาท ร้อยละ 12.4 รายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 80,001 บาท และร้อยละ 3.9 รายได้ 60,001-80,000 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้น้อยที่สุด 7,000 บาท มากที่สุด 300,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ย 41,313.72 บาท

8. ต้นทุนในการทำนา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 33.3 มีต้นทุนในการทำนา 10,001-20,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 29.4 มีต้นทุนในการทำนาน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ร้อยละ 22.2 มีต้นทุนในการทำนา 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 9.8 มีต้นทุนในการทำนามากกว่าหรือเท่ากับ 40,001 บาท และร้อยละ 5.2 มีต้นทุนในการทำนา 30,001-40,000 บาท ตามลำดับ โดยมีต้นทุนในการทำนาน้อยที่สุด 800 บาท มากที่สุด 120,000 บาท และมีต้นทุนในการทำนาเฉลี่ย 22,071.24 บาท

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร

สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกรในตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย ลักษณะพื้นที่ปลูก ลักษณะดินที่ปลูก แหล่งน้ำที่ใช้ พันธุ์ข้าวที่ปลูก รูปแบบการปลูก การใส่ปุ๋ย โรคพืชที่พบ แมลง/ศัตรูพืชที่พบ ระยะเวลาเก็บเกี่ยว วิธีการเก็บเกี่ยวการลดความชื้น วิธีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และสถานที่จำหน่าย ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 สภาพการผลิตข้าวทั่วไปของเกษตรกร

n = 153		
สภาพการผลิตข้าว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ลักษณะพื้นที่ปลูก		
ที่ราบลุ่ม	123	80.4
ที่ดอน	30	19.6
2. ลักษณะดินที่ปลูก		
ดินร่วน	75	49.0
ดินร่วนปนทราย	75	49.0
ดินเหนียว	3	2.0
3. แหล่งน้ำที่ใช้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
แหล่งน้ำสาธารณะ	87	56.9
น้ำฝน	57	37.3
สระน้ำในไร่นา	55	35.9
บ่อน้ำตื้น	10	6.5
บ่อบาดาล	7	4.6
4. พันธุ์ข้าวที่ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขาวดอกมะลิ 105	139	90.8
กข 15	19	12.4
พันธุ์พื้นเมือง	5	3.3

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 153

สภาพการผลิตข้าว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. รูปแบบการปลูก		
หว่านข้าวแห้ง	149	97.4
ปักดำ	2	1.3
หว่านนาตาม	1	0.7
หยอดเมล็ด	1	0.7
6. การใส่ปุ๋ย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ปุ๋ยเคมี	116	75.8
ปุ๋ยอินทรีย์	64	41.8
ปุ๋ยชีวภาพ	42	27.5
ปุ๋ยพืชสด	27	17.6
อื่นๆ (ระบุ) ปุ๋ยหมักพื้นถิ่น	1	0.7
7. โรคพืชที่พบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
โรคขอบใบแห้ง	75	49.0
โรคไหม้	62	40.5
โรคไหม้คอรวง	48	31.4
โรคใบจุดสีน้ำตาล	45	29.4
ไม่พบ	20	13.1
8. แมลง/ศัตรูพืชที่พบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
หอยเชอร์รี่	105	68.6
เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล	67	43.8
หนอนกระทู้กล้า	30	19.6
ไม่พบ	24	15.7
เพลี้ยไฟข้าว	18	11.8
ตึกแตน	15	9.8
แมลงบัว	11	7.2

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 153

สภาพการผลิตข้าว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9. ระยะเวลาเก็บเกี่ยว		
สังเกตสีรวงข้าว	66	43.1
ตามอายุข้าว	63	41.2
หลังข้าวออกดอก 28-30วัน	20	13.1
ความพร้อมของเครื่องจักรกล	4	2.6
10. วิธีการเก็บเกี่ยว		
รถเกี่ยวนวด	149	97.4
เกี่ยวด้วยแรงงานคน	4	2.6
11. การลดความชื้น		
ใช้แสงอาทิตย์	145	94.8
ไม่ลดความชื้น	8	5.2
12. วิธีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว		
เก็บในยุ้งฉาง	89	58.2
ขายสด	60	39.2
แปรรูป (จำหน่ายข้าวสาร)	4	2.6
13. สถานที่จำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
โรงสี	137	89.5
สหกรณ์	19	12.4
วิสาหกิจชุมชน	11	7.2
เพื่อนบ้าน	7	4.6
พ่อค้าคนกลาง	6	3.9
ผู้ประกอบการ	6	3.9

จากตารางที่ 4.3 สภาพการผลิตข้าวทั่วไปของเกษตรกรในตำบลคอโค อำเภอเมือง สุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ลักษณะพื้นที่ปลูก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.4 ปลูกในที่ราบลุ่ม และร้อยละ 19.6 ปลูกในที่ดอน

2. ลักษณะดินที่ปลูก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.0 ปลูกในดินร่วนและดินร่วนปนทราย และร้อยละ 2.0 ปลูกในดินเหนียว ตามลำดับ

3. แหล่งน้ำที่ใช้ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.9 ใช้แหล่งน้ำสาธารณะ รองลงมา ร้อยละ 37.3 ใช้น้ำฝน ร้อยละ 35.9 ใช้สระน้ำในไร่นา ร้อยละ 6.5 ใช้น้ำตื้น และร้อยละ 4.6 ใช้น้ำบาดาล ตามลำดับ

4. พันธุ์ข้าวที่ปลูก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.8 ใช้น้ำพันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 รองลงมา ร้อยละ 12.4 ใช้น้ำพันธุ์ กข15 และร้อยละ 3.3 ใช้น้ำพันธุ์พื้นเมือง ตามลำดับ

5. รูปแบบการปลูก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.4 ปลูกข้าวแบบหว่านข้าวแห้ง รองลงมา ร้อยละ 1.3 ปลูกข้าวแบบปักดำ และร้อยละ 0.7 ปลูกข้าวแบบหว่านนาตมและหยอดเมล็ด ตามลำดับ

6. การใส่ปุ๋ย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 75.8 ใช้น้ำปุ๋ยเคมี รองลงมา ร้อยละ 41.8 ใช้น้ำปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 27.5 ใช้น้ำปุ๋ยชีวภาพ ร้อยละ 17.6 ใช้น้ำปุ๋ยพืชสด และร้อยละ 0.7 ใช้น้ำปุ๋ยหมักพื้นถิ่น ตามลำดับ

7. โรคพืชที่พบ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.0 พบโรคขอบใบแห้ง รองลงมา ร้อยละ 40.5 พบโรคไหม้ ร้อยละ 31.4 พบโรคไหม้คอรวง ร้อยละ 29.4 พบโรคใบจุดสีน้ำตาล และร้อยละ 13.1 ไม่พบโรคพืช ตามลำดับ

8. แมลง/ศัตรูพืชที่พบ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.6 พบหอยเชอรี่ รองลงมา ร้อยละ 43.8 พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ร้อยละ 19.6 พบหนอนกระทู้กล้า ร้อยละ 15.7 ไม่พบแมลง/ศัตรูพืช ร้อยละ 11.8 พบเพลี้ยไฟข้าว ร้อยละ 9.8 พบตึกแตน และร้อยละ 7.2 พบแมลงบัว ตามลำดับ

9. ระยะเวลาเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.1 สังเกตสีรวงข้าว รองลงมา ร้อยละ 41.2 เก็บเกี่ยวตามอายุข้าว ร้อยละ 13.1 เก็บเกี่ยวหลังข้าวออกดอก 28-30 วัน และร้อยละ 2.6 เก็บเกี่ยวหลังจากมีความพร้อมของเครื่องจักรกล ตามลำดับ

10. วิธีการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.4 ใช้น้ำรถเกี่ยวนวด และร้อยละ 2.6 เก็บเกี่ยวด้วยแรงงานคน

11. การลดความชื้น พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.8 ใช้น้ำแสงอาทิตย์ และร้อยละ 5.2 ไม่ลดความชื้น

12. วิธีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 58.2 เก็บในยุ้งฉาง รองลงมา ร้อยละ 39.2 ขายสด และร้อยละ 2.6 แปรรูป (จำหน่ายข้าวสาร)

13. สถานที่จำหน่าย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.5 จำหน่ายโรงสี รองลงมา ร้อยละ 12.4 จำหน่ายสหกรณ์ ร้อยละ 7.2 จำหน่ายวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 4.6 จำหน่ายเพื่อนบ้าน และร้อยละ 3.9 จำหน่ายพ่อค้าคนกลางและฝากผู้ประกอบการจำหน่าย ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การศึกษาความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประกอบด้วย 2 ประเด็น 1) ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม 2) ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม

n = 153

ด้านวิธีการส่งเสริม	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปลผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
1) การส่งเสริมรายบุคคล								
1. เจ้าหน้าที่เข้าไปแนะนำให้ความรู้	33 (21.6)	80 (52.3)	37 (24.2)	2 (1.3)	1 (0.7)	3.92 (0.753)	มาก	1
2. เจ้าหน้าที่ติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เพื่อแนะนำความรู้	27 (17.6)	78 (51.0)	43 (28.1)	2 (1.3)	3 (2.0)	3.81 (0.809)	มาก	2
3. เจ้าหน้าที่ส่งข้อความหรือพูดคุยผ่านข้อความทางโทรศัพท์มือถือ (line) เพื่อแนะนำความรู้	27 (17.6)	70 (45.8)	45 (29.4)	9 (5.9)	2 (1.3)	3.72 (0.867)	มาก	3
4. เจ้าหน้าที่ส่งสัญญาณภาพ และเสียง (video call) เพื่อแนะนำความรู้	16 (10.5)	62 (40.5)	63 (41.2)	9 (5.9)	3 (2.0)	3.51 (0.835)	มาก	4

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 153

ด้านวิธีการส่งเสริม	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปล ผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
2) การส่งเสริมแบบกลุ่ม								
1. การฝึกอบรม	36 (23.5)	75 (49.0)	37 (24.2)	3 (2.0)	2 (1.3)	3.91 (0.818)	มาก	1
2. ศึกษาดูงาน	28 (18.3)	72 (47.1)	47 (30.7)	4 (2.6)	2 (1.3)	3.78 (0.818)	มาก	2
3. จัดการสาธิต	29 (19.0)	66 (43.1)	53 (34.6)	3 (2.0)	2 (1.3)	3.76 (0.825)	มาก	3
4. การเข้าร่วมสัมมนา	26 (17.0)	66 (43.1)	56 (36.6)	2 (1.3)	3 (2.0)	3.71 (0.830)	มาก	4
3) การส่งเสริมแบบมวลชน								
1. การรับความรู้ ผ่านทาง วิทยุกระจายเสียง	21 (13.7)	63 (41.2)	59 (38.6)	8 (5.2)	2 (1.3)	3.60 (0.836)	มาก	1
2. การรับความรู้ ผ่านทาง รายการโทรทัศน์	17 (11.1)	53 (34.6)	69 (45.1)	12 (7.8)	2 (1.3)	3.46 (0.843)	มาก	3
3. การรับความรู้ ผ่านทาง วารสาร นิตยสาร ป้าย ประกาศโปสเตอร์ และ แผ่นพับ	17 (11.1)	56 (36.6)	62 (40.5)	17 (11.1)	1 (0.7)	3.46 (0.858)	มาก	2
4. การใช้สื่อออนไลน์ใน การให้ความรู้ เช่น YouTube, Facebook	17 (11.1)	55 (35.9)	62 (40.5)	13 (8.5)	6 (3.9)	3.41 (0.936)	มาก	5
5. การใช้แอปพลิเคชัน (Application) ในการให้ ความรู้	15 (9.8)	62 (40.5)	56 (36.6)	13 (8.5)	7 (4.6)	3.42 (0.943)	มาก	4

จากตารางที่ 4.4 ประเด็นความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม แบ่งเป็น 3 หัวข้อ คือ

1. การส่งเสริมรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ เจ้าหน้าที่เข้าไปแนะนำให้ความรู้ (3.92) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เพื่อแนะนำความรู้ (3.81)

เจ้าหน้าที่ส่งข้อความ หรือพูดคุยผ่านข้อความทางโทรศัพท์มือถือ (line) เพื่อแนะนำความรู้ (3.72) และเจ้าหน้าที่ส่งสัญญาณภาพ และเสียง (video call) เพื่อแนะนำความรู้ (3.51)

2. การส่งเสริมแบบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ การฝึกอบรม (3.91) รองลงมา ศึกษาดูงาน (3.78) จัดการสาธิต (3.76) และการเข้าร่วมสัมมนา (3.71)

3. การส่งเสริมแบบมวลชน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ การรับความรู้ผ่านทางวิทยุกระจายเสียง (3.60) รองลงมา การรับความรู้ผ่านทางวารสาร นิตยสาร ป้ายประกาศ โปสเตอร์ และแผ่นพับ (3.46) การรับความรู้ผ่านทางรายการโทรทัศน์ (3.46) การใช้แอปพลิเคชัน (Application) ในการให้ความรู้ (3.42) และการใช้สื่อออนไลน์ในการให้ความรู้ เช่น YouTube, Facebook (3.41)

ตารางที่ 4.5 ตารางสรุปภาพรวมความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

n = 153

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	แปลความ	อันดับ
1. การสื่อสารรายบุคคล	3.74	มาก	2
2. การสื่อสารแบบกลุ่ม	3.79	มาก	1
3. การสื่อสารแบบมวลชน	3.47	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.67	มาก	

จากตารางที่ 4.5 แสดงถึงสรุปภาพรวมความต้องการส่งเสริมวิธีต่างๆดังนี้ เกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน ตามลำดับ ได้แก่ การสื่อสารแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.79) การสื่อสารรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.74) และการสื่อสารแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.47)

ตารางที่ 4.6 ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี

n = 153

ด้านความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปล ผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
1. แหล่งน้ำ	69 (45.1)	66 (43.1)	16 (10.5)	1 (0.7)	1 (0.7)	4.31 (0.738)	มาก ที่สุด	1
2. พื้นที่ปลูก	54 (35.3)	78 (51.0)	20 (13.1)	1 (0.7)	0	4.20 (0.684)	มาก	2
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	35 (22.9)	56 (36.6)	40 (26.1)	5 (3.3)	17 (11.1)	3.56 (1.201)	มาก	7
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	51 (33.3)	69 (45.1)	27 (17.6)	3 (2.0)	3 (2.0)	4.05 (0.875)	มาก	4
5. การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	47 (30.7)	78 (51.0)	27 (17.6)	1 (0.7)	0	4.11 (0.706)	มาก	3
6. การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต	46 (30.1)	66 (43.1)	36 (23.5)	5 (3.3)	0	4.00 (0.819)	มาก	5
7. การบันทึก และการจัดเก็บข้อมูล	44 (28.8)	71 (46.4)	32 (20.9)	6 (3.9)	0	4.00 (0.811)	มาก	6

จากตารางที่ 4.6 ประเด็นความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น และระดับมาก 6 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ แหล่งน้ำ (4.31) รองลงมา พื้นที่ปลูก (4.20) การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (4.11) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (4.05) การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต (4.00) การบันทึก และการจัดเก็บข้อมูล (4.00) และการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (3.56)

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ประกอบด้วย 4 ประเด็น 1) ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม 2) ปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 3) ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม และ 4) ข้อเสนอแนะด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.7-4.10

ตารางที่ 4.7 ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม

n = 153

ประเด็นปัญหา ด้านวิธีการส่งเสริม	ระดับของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปลผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
1) การส่งเสริมรายบุคคล								
1. เจ้าหน้าที่ไม่ลงพื้นที่เข้าไปแนะนำให้ความรู้	6 (3.9)	25 (16.3)	64 (41.8)	39 (25.5)	19 (12.4)	(1.005)	ปานกลาง	1
2. เจ้าหน้าที่ไม่ติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เพื่อแนะนำความรู้	4 (2.6)	15 (9.8)	62 (40.5)	53 (34.6)	19 (12.4)	2.55 (0.924)	น้อย	3
3. เจ้าหน้าที่ไม่ส่งข้อความหรือพูดคุยผ่านข้อความทางโทรศัพท์มือถือ (line) เพื่อแนะนำความรู้	5 (3.3)	18 (11.8)	67 (43.8)	44 (28.8)	19 (12.4)	2.64 (0.956)	ปานกลาง	2
4. เจ้าหน้าที่ไม่ส่งสัญญาณภาพและเสียง (video call) เพื่อแนะนำความรู้	4 (2.6)	12 (7.8)	69 (45.1)	48 (31.4)	20 (13.1)	2.55 (0.909)	น้อย	4

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 153

ประเด็นปัญหา ด้านวิธีการส่งเสริม	ระดับของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปลผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
2) การส่งเสริมแบบกลุ่ม								
1. มีการฝึกอบรมน้อยเกินไป หรือไม่เคยไปอบรม	6 (3.9)	18 (11.8)	67 (43.8)	44 (28.8)	18 (11.8)	2.67 (0.965)	ปาน กลาง	1
2. ไม่เคยไปศึกษาดูงาน	4 (2.6)	19 (12.4)	53 (34.6)	52 (34.0)	25 (16.3)	2.50 (0.994)	น้อย	4
3. ไม่เคยไปร่วมการจัดการ สาธิต	4 (2.6)	21 (13.7)	64 (41.8)	45 (29.4)	19 (12.4)	2.64 (0.956)	ปาน กลาง	2
4. ไม่เคยเข้าร่วมการสัมมนา	4 (2.6)	18 (11.8)	67 (43.8)	41 (26.8)	23 (15.0)	2.60 (0.968)	น้อย	3
3) การส่งเสริมแบบมวลชน								
1. ไม่เคยรับฟัง วิทยุกระจายเสียงในการให้ ความรู้	5 (3.3)	22 (14.4)	53 (34.6)	58 (37.9)	15 (9.8)	2.63 (0.958)	ปาน กลาง	5
2. ไม่เคยรับชมและรับฟัง การใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ใน การให้ความรู้ เช่น รายการ ประเภทความรู้ รายการข่าว และรายการสาธิต	5 (3.3)	33 (21.6)	64 (41.8)	40 (26.1)	11 (7.2)	2.87 (0.941)	ปาน กลาง	1
3. ไม่เคยอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ใน การให้ความรู้ ได้แก่ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้าย ประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ และใบปลิว	5 (3.3)	24 (15.7)	59 (38.6)	50 (32.7)	15 (9.8)	2.69 (0.960)	ปาน กลาง	3
4. ไม่เคยใช้สื่อออนไลน์ใน การอ่านให้ความรู้ เช่น YouTube, Facebook	5 (3.3)	21 (13.7)	62 (40.5)	52 (34.0)	13 (8.5)	2.69 (0.926)	ปาน กลาง	4
5. ไม่เคยใช้แอปพลิเคชัน (Application) ในการให้ ความรู้	10 (6.5)	17 (11.1)	68 (44.4)	42 (27.5)	16 (10.5)	2.75 (1.006)	ปาน กลาง	2

จากตารางที่ 4.7 ประเด็นปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ คือ

1. การส่งเสริมรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น และน้อย 2 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปค่าน้อยได้ดังต่อไปนี้ เจ้าหน้าที่ไม่ลงพื้นที่เข้าไปแนะนำให้ความรู้ (2.73) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ไม่ส่งข้อความหรือพูดคุยผ่านข้อความทางโทรศัพท์มือถือ (line) เพื่อแนะนำความรู้ (2.64) เจ้าหน้าที่ไม่ติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เพื่อแนะนำความรู้ (2.55) และเจ้าหน้าที่ไม่ส่งสัญญาณภาพและเสียง (video call) เพื่อแนะนำความรู้ (2.55)

2. การส่งเสริมแบบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น และน้อย 2 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปค่าน้อยได้ดังต่อไปนี้ มีการฝึกอบรมน้อยเกินไปหรือไม่เคยไปอบรม (2.67) รองลงมา ไม่เคยไปร่วมการจัดการสาธิต (2.64) ไม่เคยเข้าร่วมการสัมมนา (2.60) และไม่เคยไปศึกษาดูงาน (2.50)

3. การส่งเสริมแบบมวลชน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 5 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปค่าน้อยได้ดังต่อไปนี้ ไม่เคยรับชมและรับฟังการใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ในการให้ความรู้ เช่น รายการ ประเภทความรู้ รายการข่าวและรายการสาธิต (2.87) รองลงมา ไม่เคยใช้แอปพลิเคชัน (Application) ในการให้ความรู้ (2.75) ไม่เคยอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ในการให้ความรู้ ได้แก่ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ และใบปลิว (2.69) ไม่เคยใช้สื่อออนไลน์ในการอ่านให้ความรู้ เช่น YouTube, Facebook (2.69) และไม่เคยรับฟังวิทยุกระจายเสียงในการให้ความรู้ (2.63)

ตารางที่ 4.8 ปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

n = 153

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปลผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
1) แหล่งน้ำ								
1. แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิต	16 (10.5)	45 (29.4)	65 (42.5)	21 (13.7)	6 (3.9)	3.28 (0.964)	ปานกลาง	3
2. การเก็บตัวอย่างน้ำและการตรวจสอบคุณภาพน้ำ	19 (12.4)	53 (34.6)	65 (42.5)	15 (9.8)	1 (0.7)	3.48 (0.859)	มาก	1
3. การให้น้ำตามระยะการเติบโตของพืชปลูกได้อย่างเหมาะสม	15 (9.8)	50 (32.7)	75 (49.0)	9 (5.9)	4 (2.6)	3.41 (0.847)	มาก	2
2) พื้นที่ปลูก								
1. พื้นที่ปลูกที่เหมาะสมในการผลิต	12 (7.8)	50 (32.7)	72 (47.1)	15 (9.8)	4 (2.6)	3.33 (0.858)	ปานกลาง	2
2. การเก็บตัวอย่างดินและการตรวจสอบคุณภาพดิน	15 (9.8)	59 (38.6)	69 (45.1)	9 (5.9)	1 (0.7)	3.50 (0.778)	มาก	1
3. การเลือกทำเลที่ตั้งต้องมีความเหมาะสมกับการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	16 (10.5)	48 (31.4)	62 (40.5)	21 (13.7)	6 (3.9)	3.30 (0.968)	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 153

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปลผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
3) การใช้วัสดุอันตรายทางการเกษตร								
1. การใช้วัสดุอันตรายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย	23 (15.0)	52 (34.0)	50 (32.7)	22 (14.4)	6 (3.9)	3.41 (1.036)	มาก	2
2. การใช้วัสดุอันตรายตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ	22 (14.4)	55 (35.9)	52 (34.0)	21 (13.7)	3 (2.0)	3.47 (0.966)	มาก	1
3. วัสดุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้	20 (13.1)	49 (32.0)	48 (31.4)	31 (20.3)	5 (3.3)	3.31 (1.041)	ปานกลาง	3
4) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว								
1. การใส่ปุ๋ยตามระยะการเติบโตของข้าวอย่างเหมาะสม	14 (9.2)	49 (32.0)	62 (40.5)	25 (16.3)	3 (2.0)	3.30 (0.918)	ปานกลาง	3
2. การตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร	16 (10.5)	52 (34.0)	55 (35.9)	25 (16.3)	5 (3.3)	3.32 (0.977)	ปานกลาง	2
3. การป้องกันโรค/แมลง	18 (11.8)	61 (39.9)	55 (35.9)	17 (11.1)	2 (1.3)	3.49 (0.889)	มาก	1
5) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว								
1. การเก็บเกี่ยวข้าวในระยะเวลาที่เหมาะสม	9 (5.9)	37 (24.2)	77 (50.3)	24 (15.7)	6 (3.9)	3.12 (0.883)	ปานกลาง	2
2. การตรวจสอบอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวข้าว	8 (5.2)	39 (25.5)	63 (41.2)	30 (19.6)	13 (8.5)	2.99 (1.003)	ปานกลาง	3
3. การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวข้าว	9 (5.9)	43 (28.1)	71 (46.4)	25 (16.3)	5 (3.3)	3.16 (0.886)	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 153

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปล ผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
6) การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต (ข้าวเปลือก)								
1. อุปกรณ์ภาชนะบรรจุ พาหนะที่ใช้ในการขนย้าย สถานที่รวบรวมและ สถานที่เก็บรักษาข้าว	10 (6.5)	57 (37.3)	58 (37.9)	21 (13.7)	7 (4.6)	3.27 (0.940)	ปาน กลาง	2
2. การขนย้าย การเก็บ รักษาและการรวบรวม ผลผลิต และการป้องกัน แมลงและศัตรูศัตรูในโรง เก็บ	7 (4.6)	44 (28.8)	56 (36.6)	38 (24.8)	8 (5.2)	3.02 (0.966)	ปาน กลาง	3
3. การตรวจสอบย้อนกลับ ของข้าวเปลือกที่อยู่ ระหว่างการขนย้ายและ การเก็บรักษา	12 (7.8)	54 (35.3)	56 (36.6)	26 (17.0)	5 (3.3)	3.27 (0.947)	ปาน กลาง	1
7) การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล								
1. การจัดทำเอกสาร	11 (7.2)	39 (25.5)	63 (41.2)	33 (21.6)	7 (4.6)	3.09 (0.968)	ปาน กลาง	3
2. วิธีการบันทึกข้อมูล	11 (7.2)	39 (25.5)	70 (45.8)	27 (17.6)	6 (3.9)	3.14 (0.927)	ปาน กลาง	2
3. การจัดเก็บเอกสาร	12 (7.8)	38 (24.8)	78 (51.0)	19 (12.4)	6 (3.9)	3.20 (0.898)	ปาน กลาง	1

จากตารางที่ 4.8 ประเด็นปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับมาก 6 ประเด็น และปานกลาง 15 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปค่าน้อยได้ดังต่อไปนี้ การเก็บตัวอย่างดิน และการตรวจสอบคุณภาพดิน (3.50) รองลงมา การป้องกันโรค/แมลง (3.49) การเก็บตัวอย่างน้ำ และการตรวจสอบคุณภาพน้ำ (3.48) การใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ (3.47) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย (3.41) การให้น้ำตามระยะการเติบโตของพืชปลูกได้อย่างเหมาะสม (3.41) พื้นที่ปลูกที่เหมาะสมในการผลิต

(3.33) การตรวจสอบสภาพ เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร (3.32) วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ (3.31) การเลือกทำเลที่ตั้ง ต้องมีความเหมาะสมกับการปลูกข้าว (เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน) (3.30) การใส่ปุ๋ยตามระยะการเติบโตของข้าวอย่างเหมาะสม (3.30) แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิต (3.28) การตรวจสอบย้อนกลับของข้าวเปลือกที่อยู่ระหว่างการขนย้ายและการเก็บรักษา (3.27) อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ พาหนะที่ใช้ในการขนย้าย สถานที่รวบรวมและสถานที่เก็บรักษาข้าว (3.27) การจัดเก็บ เอกสาร (3.20) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวข้าว (3.16) วิธีการบันทึกข้อมูล (3.14) การเก็บเกี่ยวข้าว ในระยะเวลาที่เหมาะสม (3.12) การจัดทำเอกสาร (3.09) การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวม ผลผลิต และการป้องกันแมลงและสัตว์ศัตรูในโรงเก็บ (3.02) และการตรวจสอบอุปกรณ์ในการเก็บ เกี่ยวข้าว (2.99)

ตารางที่ 4.9 ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม

n = 153

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับข้อเสนอแนะ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปลผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
1) การส่งเสริมรายบุคคล								
1. เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่ เข้าไปแนะนำให้ความรู้	24 (15.7)	49 (32.0)	68 (44.4)	10 (6.5)	2 (1.3)	3.54 (0.880)	มาก	1
2. เจ้าหน้าที่ควร ติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ เพื่อแนะนำความรู้	21 (13.7)	39 (25.5)	64 (41.8)	28 (18.3)	1 (0.7)	3.33 (0.952)	ปาน กลาง	3
3. เจ้าหน้าที่ควรส่ง ข้อความหรือพูดคุยผ่าน ข้อความทาง โทรศัพท์มือถือ (line) เพื่อ แนะนำความรู้	20 (13.1)	47 (30.7)	55 (35.9)	28 (18.3)	3 (2.0)	3.34 (0.988)	ปาน กลาง	2
4. เจ้าหน้าที่ควรส่ง สัญญาณภาพและเสียง (video call) เพื่อแนะนำ ความรู้	20 (13.1)	36 (23.5)	63 (41.2)	33 (21.6)	1 (0.7)	3.26 (0.966)	ปาน กลาง	4

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 153

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับข้อเสนอแนะ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปลผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
2) การส่งเสริมแบบกลุ่ม								
1. ฝึกอบรมถ่ายทอด ความรู้	30 (19.6)	54 (35.3)	45 (29.4)	21 (13.7)	3 (2.0)	3.56 (1.018)	มาก	3
2. เดินทางไปศึกษาดูงาน	31 (20.3)	53 (34.6)	46 (30.1)	19 (12.4)	4 (2.6)	3.57 (1.030)	มาก	2
3. ร่วมกิจกรรมการสาธิต	32 (20.9)	49 (32.0)	39 (25.5)	31 (20.3)	2 (1.3)	3.50 (1.076)	มาก	4
4. เข้าร่วมการสัมมนา	29 (19.0)	57 (37.3)	50 (32.7)	14 (9.2)	3 (2.0)	3.62 (0.959)	มาก	1
3) การส่งเสริมแบบมวลชน								
1. การให้ความรู้เรื่องการ ผลิตข้าวระบบ GAP ผ่าน การรับฟังทาง วิทยุกระจายเสียง	28 (18.3)	44 (28.8)	69 (45.1)	12 (7.8)	0	3.57 (0.878)	มาก	1
2. การใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ ในการให้ความรู้ เช่น รายการ ประเภทความรู้ รายการข่าวและรายการ สาธิต	23 (15.0)	50 (32.7)	60 (39.2)	15 (9.8)	5 (3.3)	3.46 (0.973)	มาก	2
3. การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการ ให้ความรู้ ได้แก่ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ และใบปลิว	22 (14.4)	41 (26.8)	55 (35.9)	33 (21.6)	2 (1.3)	3.31 (1.009)	ปาน กลาง	5
4. การใช้สื่อออนไลน์ใน การให้ความรู้ เช่น YouTube, Facebook	23 (15.0)	48 (31.4)	61 (39.9)	18 (11.8)	3 (2.0)	3.45 (0.952)	มาก	3
5. การใช้แอปพลิเคชัน (Application) ในการให้ ความรู้	23 (15.0)	40 (26.1)	62 (40.5)	22 (14.4)	6 (3.9)	3.33 (1.027)	ปาน กลาง	4

จากตารางที่ 4.9 ประเด็นข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ คือ

1. การส่งเสริมรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น และปานกลาง 3 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปค่าน้อยได้ดังต่อไปนี้ เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่เข้าไปแนะนำให้ความรู้ (3.54) รองลงมา เจ้าหน้าที่ควรส่งข้อความหรือพูดคุยผ่านข้อความทางโทรศัพท์มือถือ (line) เพื่อแนะนำความรู้ (3.34) เจ้าหน้าที่ควรติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เพื่อแนะนำความรู้ (3.33) และเจ้าหน้าที่ควรส่งสัญญาณภาพและเสียง (video call) เพื่อแนะนำความรู้ (3.26)

2. การส่งเสริมแบบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปค่าน้อยได้ดังต่อไปนี้ เข้าร่วมการสัมมนา (3.62) รองลงมา เดินทางไปศึกษาดูงาน (3.57) ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ (3.56) และร่วมกิจกรรมการสาธิต (3.50)

3. การส่งเสริมแบบมวลชน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น และระดับปานกลาง 2 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปค่าน้อยได้ดังต่อไปนี้ การให้ความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP ผ่านการรับฟังทางวิทยุกระจายเสียง (3.57) รองลงมา การใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ในการให้ความรู้ เช่น รายการ ประเภทความรู้ รายการข่าวและรายการ สาธิต (3.46) การใช้สื่อออนไลน์ในการให้ความรู้ เช่น YouTube, Facebook (3.45) การใช้แอปพลิเคชัน (Application) ในการให้ความรู้ (3.33) และ การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการให้ความรู้ ได้แก่ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ และใบปลิว (3.31)

ตารางที่ 4.10 ข้อเสนอแนะด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

n = 153

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับข้อเสนอแนะ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปล ผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
1) แหล่งน้ำ								
1. การถ่ายทอดความรู้เรื่องแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิต	39 (25.5)	61 (39.9)	38 (24.8)	12 (7.8)	3 (2.0)	3.79 (0.977)	มาก	1
2. การถ่ายทอดความรู้เรื่องการเก็บตัวอย่างน้ำและการตรวจสอบคุณภาพน้ำ	34 (22.2)	59 (38.6)	41 (26.8)	15 (9.8)	4 (2.6)	3.67 (1.010)	มาก	3
3. การถ่ายทอดความรู้เรื่องการให้น้ำตามระยะการเติบโตของพืชปลูกได้อย่างเหมาะสม	36 (23.5)	63 (41.2)	41 (26.8)	12 (7.8)	1 (0.7)	3.79 (0.915)	มาก	2
2) พื้นที่ปลูก								
1. การถ่ายทอดความรู้เรื่องพื้นที่ปลูกที่เหมาะสมในการผลิต	45 (29.4)	66 (43.1)	20 (13.1)	19 (12.4)	3 (2.0)	3.85 (1.041)	มาก	1
2. การถ่ายทอดความรู้เรื่องการเก็บตัวอย่างดินและการตรวจสอบคุณภาพดิน	39 (25.5)	58 (37.9)	37 (24.2)	11 (7.2)	8 (5.2)	3.71 (1.086)	มาก	3
3. การถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลือกทำเลที่ตั้งต้องมีความเหมาะสมกับการปลูกข้าว	43 (28.1)	61 (39.9)	25 (16.3)	18 (11.8)	6 (3.9)	3.76 (1.104)	มาก	2

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 153

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับข้อเสนอแนะ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปล ผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร								
1. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการใช้วัตถุอันตราย ทางการเกษตรอย่าง ถูกต้องและปลอดภัย	50 (32.7)	55 (35.9)	29 (19.0)	15 (9.8)	4 (2.6)	3.86 (1.064)	มาก	2
2. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการใช้วัตถุอันตราย ตามคำแนะนำของ หน่วยงานราชการ	42 (27.5)	65 (42.5)	26 (17.0)	16 (10.5)	4 (2.6)	3.81 (1.035)	มาก	3
3. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องวัตถุอันตรายทาง การเกษตรที่ห้ามใช้	42 (27.5)	72 (47.1)	25 (16.3)	12 (7.8)	2 (1.3)	3.91 (0.931)	มาก	1
4) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว								
1. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องวิธีการใส่ปุ๋ยตาม ระยะการเติบโตของข้าว อย่างเหมาะสม	46 (30.1)	56 (36.6)	38 (24.8)	13 (8.5)	0	3.88 (0.938)	มาก	1
2. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการตรวจสอบสภาพ เครื่องมือ และอุปกรณ์ การเกษตร	44 (28.8)	45 (29.4)	44 (28.8)	14 (9.2)	6 (3.9)	3.69 (1.100)	มาก	3
3. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการป้องกันโรค/แมลง	48 (31.4)	52 (34.0)	39 (25.5)	12 (7.8)	2 (1.3)	3.86 (0.993)	มาก	2

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 153

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับข้อเสนอแนะ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปล ผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
5) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว								
1. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการเก็บเกี่ยวข้าวใน ระยะเวลาที่เหมาะสม	40 (26.1)	60 (39.2)	37 (24.2)	13 (8.5)	3 (2.0)	3.79 (0.991)	มาก	3
2. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการตรวจสอบ อุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยว ข้าว	46 (30.1)	46 (30.1)	47 (30.7)	11 (7.2)	3 (2.0)	3.79 (1.017)	มาก	2
3. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการปฏิบัติหลังการ เก็บเกี่ยวข้าว	44 (28.8)	56 (36.6)	40 (26.1)	9 (5.9)	4 (2.6)	3.83 (0.998)	มาก	1
6) การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต (ข้าวเปลือก)								
1. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องอุปกรณ์ภาชนะบรรจุ พาหนะที่ใช้ในการขนย้าย สถานที่รวบรวมและ สถานที่เก็บรักษาข้าว	48 (31.4)	55 (35.9)	30 (19.6)	16 (10.5)	4 (2.6)	3.83 (1.068)	มาก	1
2. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการขนย้าย การเก็บ รักษาและการรวบรวม ผลผลิต และการป้องกัน แมลงและสัตว์ศัตรูในโรง เก็บ	47 (30.7)	51 (33.3)	39 (25.5)	9 (5.9)	7 (4.6)	3.79 (1.084)	มาก	2
3. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการตรวจสอบ ย้อนกลับของข้าวเปลือก ที่อยู่ระหว่างการขนย้าย และการเก็บรักษา	40 (26.1)	52 (34.0)	38 (24.8)	18 (11.8)	5 (3.3)	3.67 (1.086)	มาก	3

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 153

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับข้อเสนอแนะ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	แปลผล	อันดับ
	5	4	3	2	1			
7. การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล								
1. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการจัดทำเอกสาร	43 (28.1)	53 (34.6)	33 (21.6)	16 (10.5)	8 (5.2)	3.69 (1.141)	มาก	3
2. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องวิธีการบันทึกข้อมูล	41 (26.8)	55 (35.9)	34 (22.2)	19 (12.4)	4 (2.6)	3.71 (1.072)	มาก	2
3. การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการจัดเก็บเอกสาร	36 (23.5)	60 (39.2)	43 (28.1)	12 (7.8)	2 (1.3)	3.75 (0.946)	มาก	1

จากตารางที่ 4.10 ประเด็นข้อเสนอแนะด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับมาก 21 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปค่าน้อยได้ดังต่อไปนี้ การถ่ายทอดความรู้เรื่องวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ (3.91) รองลงมา การถ่ายทอดความรู้เรื่องการใส่ปุ๋ยตามระยะการเติบโตของข้าวอย่างเหมาะสม (3.88) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย (3.86) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันโรค/แมลง (3.86) การถ่ายทอดความรู้เรื่องพื้นที่ปลูกที่เหมาะสมในการผลิต (3.85) การถ่ายทอดความรู้เรื่องอุปกรณ์ภาชนะบรรจุ พาหนะที่ใช้ในการขนย้าย สถานที่รวบรวมและสถานที่เก็บรักษาข้าว (3.83) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวข้าว (3.83) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ (3.81) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต และการป้องกันแมลงและสัตว์ศัตรูในโรงเก็บ (3.79) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการตรวจสอบอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวข้าว (3.79) การถ่ายทอดความรู้เรื่องแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิต (3.79) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวข้าวในระยะเวลาที่เหมาะสม (3.79) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการให้น้ำตามระยะการเติบโตของพืชปลูกได้อย่างเหมาะสม (3.79) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลือกทำเลที่ตั้ง ต้องมีความเหมาะสมกับการปลูกข้าว (3.76) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการจัดเก็บเอกสาร (3.75) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการเก็บตัวอย่างดิน และการตรวจสอบคุณภาพดิน (3.71) การถ่ายทอดความรู้เรื่องวิธีการบันทึกข้อมูล (3.71) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการจัดทำเอกสาร (3.69) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการตรวจสอบย้อนกลับของข้าวเปลือกที่อยู่ระหว่างการเกษตร (3.69) การถ่ายทอดความรู้เรื่องการตรวจสอบย้อนกลับของข้าวเปลือกที่อยู่ระหว่างการ

ขนย้ายและการเก็บรักษา (3.67) และการถ่ายทอดความรู้เรื่องการรักษาเก็บตัวอย่างน้ำและการตรวจสอบ
คุณภาพน้ำ (3.67)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นสำคัญ โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร 3) ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร ปีการเพาะปลูก 2566/2567 จำนวน 247 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 153 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บข้อมูล โดยมีคำถามแบบปลายปิด และคำถามปลายเปิด การทดสอบความเชื่อมั่นกับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย โดยนำผลการสัมภาษณ์ไปทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ (reliability consistency) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach's alpha) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการทดสอบมีดังนี้

1) ตอนที่ 3 ระดับความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.950

2) ตอนที่ 4 ระดับของปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.981

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.3 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 54.00 ปี เกษตรกรร้อยละ 53.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.07 คน เกษตรกรร้อยละ 81.0 เป็นสมาชิกกลุ่ม ธกส.

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกข้าวเฉลี่ย 21.64 ปี มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.24 คน ได้รับการอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเฉลี่ย 1.32 ครั้ง/ปี เกษตรกรร้อยละ 64.1 เข้าร่วมอบรมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ มีพื้นที่ทำนาเฉลี่ย 11.80 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 73.9 มีแหล่งเงินทุนจากธนาคารของรัฐ มีรายได้จากการทำนาเฉลี่ย 41,313.72 บาท มีต้นทุนในการทำนาเฉลี่ย 22,071.24 บาท

1.3.2 สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร

ลักษณะพื้นที่ปลูก พบว่า เกษตรกรปลูกในที่ราบลุ่ม ลักษณะดินที่ปลูกเป็นดินร่วนและดินร่วนปนทราย ใช้แหล่งน้ำสาธารณะ ใช้พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 รูปแบบการปลูกแบบหว่านข้าวแห้ง ใช้ปุ๋ยเคมี พบโรคขอบใบแห้ง พบหอยเชอรี่ ระยะเวลาเก็บเกี่ยวสังเกตสีรวงข้าว ใช้รถเกี่ยวนวด ลดความชื้นโดยใช้แสงอาทิตย์ หลังการเก็บเกี่ยวเก็บไว้ในยุ้งฉาง สถานที่จำหน่ายโรงสี

1.3.3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) ด้านวิธีการส่งเสริม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก (3.67) ในประเด็นการส่งเสริมแบบกลุ่ม ได้แก่ การฝึกอบรม ศึกษา ดูงาน จัดการสาธิต และการเข้าร่วมสัมมนา

2) ด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับของความ ต้องการอยู่ในระดับมาก (4.03) ในประเด็น แหล่งน้ำ รองลงมา พื้นที่ปลูก การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล และการใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหา ด้านวิธีการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง (2.65) ในประเด็นการส่งเสริมแบบมวลชน ได้แก่ ไม่เคย รับชมและรับฟังการใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ในการให้ความรู้ เช่น รายการ ประเภทความรู้ รายการข่าว และรายการสาธิต ไม่เคยใช้แอปพลิเคชัน (Application) ในการให้ความรู้ ไม่เคยอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ในการให้ความรู้ ได้แก่ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับและใบปลิว ไม่เคยใช้สื่อออนไลน์ในการอ่านให้ความรู้ เช่น YouTube, Facebook และไม่เคยรับฟังวิทยุกระจายเสียงในการให้ความรู้

2) ปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (3.28) ในประเด็น การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร ได้แก่ การใช้วัตถุดิบทรายตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย วัตถุดิบทรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้

3) ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับของข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก (3.40) ในประเด็น การส่งเสริมแบบกลุ่ม ได้แก่ ควรมีการเข้าร่วมการสัมมนา เดินทางไปศึกษาดูงาน ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ และร่วมกิจกรรมการสาธิต

4) ข้อเสนอแนะด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับของข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก (3.78) ในประเด็น การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร ได้แก่ ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย การใช้วัตถุดิบทรายตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ และวัตถุดิบทรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้

2. อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

2.1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 50.3 เป็นเพศหญิง เนื่องจากผู้หญิงส่วนใหญ่มาร่วมรับการสัมภาษณ์ ส่วนผู้ชายมีการออกไปทำงานนอกบ้าน แตกต่างกับ สุนันทา ณ มา (2561, น.38) ที่ศึกษาเรื่อง ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทาง

การเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 52.2 เป็นเพศชาย และแตกต่างกับ อภิสสิทธิ์ พันธชาติ (2562, น.39) ที่ศึกษาเรื่อง ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 51.4 เป็นเพศชาย

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54.00 ปี ใกล้เคียงกับ สุนันทา ณ มา (2561, น.38) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 56.91 ปี ใกล้เคียงกับ อภิสสิทธิ์ พันธชาติ (2562, น.39) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 56.50 ปี และใกล้เคียงกับ พิจิตรา โกติรัมย์ (2562, น.65) ที่ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร ในตำบลกันทรารมย์ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53.09 ปี

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เนื่องจากเกษตรกรอยู่ในช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไปจึงได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ สุนันทา ณ มา (2561, น.38) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 66.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ อภิสสิทธิ์ พันธชาติ (2562, น.39) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และสอดคล้องกับ พิจิตรา โกติรัมย์ (2562, น.65) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.07 คน สอดคล้องกับ สุนันทา ณ มา (2561, น.38) พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.98 คน

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 81.0 เป็นสมาชิกกลุ่ม ชกส. สอดคล้องกับ สุนันทา ณ มา (2561, น.39) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.3 เป็นสมาชิกกลุ่ม ชกส. และสอดคล้องกับ อภิสสิทธิ์ พันธชาติ (2562, น.40) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.1 เป็นสมาชิกกลุ่ม ชกส.

2.1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกข้าวเฉลี่ย 21.64 ปี สอดคล้องกับ กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.48) ที่ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของ เกษตรกรในตำบลพะเนา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตข้าวเฉลี่ย 23.39 ปี และแตกต่างกับ สุนันทา ณ มา (2561, น.39) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำนาเฉลี่ย 33.93 ปี

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.24 คน สอดคล้องกับ สุนันทา ณ มา (2561, น.43) พบว่า จำนวนแรงงาน ในภาคการเกษตร เฉลี่ย 2.06 คน

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรได้รับการอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเฉลี่ย 1.32 ครั้ง/ปี เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนเป็นสมาชิกระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และ ตำบลอยู่ในพื้นที่ที่มีหน่วยงานในกระทรวงเกษตรหลายแห่งจึงได้รับการอบรมหลายครั้ง/ปี

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.1 เข้าร่วมอบรมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ เนื่องจากเกษตรกรมีความใกล้ชิดกับสำนักงานเกษตรอำเภอ และมีโครงการส่งเสริมการปลูกพืชตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำนาเฉลี่ย 11.80 ไร่ สอดคล้องกับ ยุทธนา โพธิ์เกต (2559, 627) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15.60 ไร่

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 73.9 มีแหล่งเงินทุนจากธนาคารของรัฐ สอดคล้องกับ สุนันทา ฅ มา (2561, น.43) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 60.6 กู้เงินจากธนาคารของรัฐ ได้แก่ธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการทำนาเฉลี่ย 41,313.72 บาท สอดคล้องกับ ยุทธนา โพธิ์เกต (2559, 627) พบว่า เกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 52,363.18 บาท

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนในการทำนาเฉลี่ย 22,071.24 บาท สอดคล้องกับ ยุทธนา โพธิ์เกต (2559, 627) พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตข้าวตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP เฉลี่ย 18,409.64 บาท

2.2 สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.4 มีลักษณะพื้นที่ปลูกเป็นที่ราบลุ่ม สอดคล้องกับ สุนันทา ฅ มา (2561, น.47) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 83.3 ปลูกพื้นที่ราบลุ่ม และ สอดคล้องกับ อภิสิตี พันธชาติ (2562, น.48) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 81.9 ปลูกพื้นที่ราบลุ่ม

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.0 มีลักษณะดินที่ปลูกเป็นดินร่วนและดินร่วนปนทราย สอดคล้องกับ พิจิตรรา โกติรัมย์ (2562, น.71) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 83.7 สภาพดินที่ปลูกเป็นดินร่วนปนทราย และแตกต่างกับ กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.53) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 87.5 ปลูกในดินเหนียว

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.9 ใช้แหล่งน้ำสาธารณะ แตกต่างกับ สุนันทา ฅ มา (2561, น.47) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 55.7 ใช้น้ำฝนในการเพาะปลูก และแตกต่างกับ อภิสิตี พันธชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 55.1 ใช้น้ำฝน

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.8 ใช้ข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 สอดคล้องกับ สุนันทา ฅ มา (2561, น.47) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 93.1 ปลูกข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105

และสอดคล้องกับ พิจิตรา โกติรัมย์ (2562, น.74) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 86.6 ใช้พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.4 มีรูปแบบการปลูกแบบหว่านข้าวแห้ง สอดคล้องกับ พิจิตรา โกติรัมย์ (2562, น.75) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.6 ใช้วิธีการทำนาหว่าน และใกล้เคียงกับ อภิสิตี พันธชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.6 ปลูกข้าวแบบนาหว่านข้าวแห้ง

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 75.8 ใช้ปุ๋ยเคมี สอดคล้องกับ สุนันทา ณ มา (2561, น.48) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 96.1 ใส่ปุ๋ยเคมี และสอดคล้องกับ อภิสิตี พันธชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 95.5 ใส่ปุ๋ยเคมี

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.0 พบโรคขอบใบแห้ง แตกต่างกับ สุนันทา ณ มา (2561, น.48) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.5 พบโรคไหม้ และแตกต่างกับ อภิสิตี พันธชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.9 พบโรคไหม้

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.6 พบหอยเชอริ สอดคล้องกับ อภิสิตี พันธชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.5 พบหอยเชอริ

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.1 ระยะเวลาเก็บเกี่ยวสังเกตสีรวงข้าว สอดคล้องกับ อภิสิตี พันธชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.8 สังเกตจากสีรวงข้าว และแตกต่างกับ กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.55) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 58.1 เก็บเกี่ยวตามอายุข้าว

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.4 ใช้รถเกี่ยวนวด สอดคล้องกับ สุนันทา ณ มา (2561, น. 49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 91.1 เก็บเกี่ยวข้าวโดยใช้รถเกี่ยวนวด สอดคล้องกับ อภิสิตี พันธชาติ (2562, น. 49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.1 เก็บเกี่ยวข้าวโดยใช้รถเกี่ยวนวด และแตกต่างกับ วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 70) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 91.0 ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวผลผลิต

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.8 ลดความชื้นโดยใช้แสงอาทิตย์ สอดคล้องกับ อภิสิตี พันธชาติ (2562, น.49) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 87.7 ลดความชื้นโดยใช้แสงอาทิตย์

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 58.2 หลังการเก็บเกี่ยวเก็บไว้ในยุ้งฉาง เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เก็บข้าวไว้บริโภคในครัวเรือน บางส่วนมีการจำหน่ายข้าวสดเพื่อนำเงินมาใช้จ่าย และบางรายมีการแปรรูปข้าวจำหน่ายเป็นข้าวสารเพื่อให้สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.5 สถานที่จำหน่ายโรงสี เนื่องจากสถานที่รับซื้อข้าวที่ใกล้เคียงคือโรงสี และเกษตรกรบางส่วนมีการจำหน่ายให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำไปบ้าน พ่อค้าคนกลางและมีการฝากผู้ประกอบการจำหน่าย

2.3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.3.1 ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในประเด็นวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม ได้แก่ การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน จัดการสาธิต และการเข้าร่วมสัมมนา เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการที่จะนำความรู้จากการศึกษานอกสถานที่มาปรับใช้กับพื้นที่การเกษตรของตนเอง แตกต่างกับ กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.84) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง 5 ประเด็น ได้แก่ ฝึกอบรม สาธิต ทักษะศึกษา เข้าร่วมการสัมมนา และศึกษาดูงาน

2.3.2 ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมากที่สุด ในประเด็น แหล่งน้ำ และมากในประเด็นได้แก่ พื้นที่ปลูก การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล และการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรยังต้องการความรู้ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีมาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง สอดคล้องกับ สุรินทร์า ณ มา (2561, น. 89) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรต้องการความรู้ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ประเด็น ได้แก่ เรื่องแหล่งน้ำ เรื่องพื้นที่ปลูก เรื่องการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร เรื่องการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว เรื่องการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เรื่องการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล และเรื่องการขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

2.4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหา ด้านวิธีการส่งเสริมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในประเด็นวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน ได้แก่ ไม่เคยรับชมและรับฟังการใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ในการให้ความรู้ เช่น รายการ ประเภทความรู้ รายการข่าว และรายการสาธิต ไม่เคยใช้แอปพลิเคชัน (Application) ในการให้ความรู้ ไม่เคยอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ในการให้ความรู้ ได้แก่ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับและใบปลิว ไม่เคยใช้สื่อออนไลน์ในการอ่านให้ความรู้ เช่น You Tube, Facebook และไม่เคยรับฟังวิทยุกระจายเสียงในการให้ความรู้ สอดคล้องกับ กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.86) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการ ได้แก่ การรับฟัง

วิทยุกระจายเสียง การรับชมและรับฟังการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ในการให้ความรู้ เช่น รายการประเภทความรู้ รายการข่าวและรายการสาธิต การใช้สื่อออนไลน์ในการอ่านให้ความรู้

2) ปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐาน

การเกษตรที่ดี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรมีความต้องการมากที่สุดในประเด็น (1) การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความรู้ในการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้องและปลอดภัย ส่งผลให้เพิ่มต้นทุนในการผลิต (2) แหล่งน้ำ เนื่องจากเกษตรกรมีพื้นที่ในเขตชลประทาน แต่ยังขาดความรู้เรื่องแหล่งน้ำการใช้ในการผลิต และการให้น้ำตามระยะการเจริญเติบโต (3) พื้นที่ปลูก เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ให้เหมาะสมในการผลิต ที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตที่ได้รับยังมีปริมาณไม่มากเท่าที่ควร (4) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ในการใส่ปุ๋ยตามระยะการเจริญเติบโตของข้าว การตรวจสอบเครื่องมือและการป้องกันโรคและแมลง ที่จะส่งผลต่อผลผลิตที่ในบางช่วงประสบปัญหาการระบาดของโรคและแมลง สอดคล้องกับ กนิษฐา กรวยทอง (2563, น.87) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ในประเด็น แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิต การจัดเก็บเอกสาร การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย พื้นที่ปลูกที่เหมาะสมในการผลิต การเก็บตัวอย่างดินและการตรวจสอบคุณภาพดิน การเก็บเกี่ยวข้าว ในระยะเวลาที่เหมาะสม วิธีการบันทึกข้อมูล การจัดทำเอกสารหรือแบบบันทึก วัตถุดิบทรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ การใช้วัตถุดิบทรายตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ การเลือกทำเลที่ตั้งต้องที่มีความเหมาะสมกับการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การตรวจสอบอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวข้าว การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวข้าว การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต และการป้องกันแมลงและศัตรูศัตรูในโรงเก็บ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ พาหนะที่ใช้ ในการขนย้าย สถานที่รวบรวมและสถานที่เก็บรักษาข้าว

2.4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ของเกษตรกร

1) **ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม** ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในประเด็นวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม เนื่องจากเกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ หรือศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ และร่วมกิจกรรมการสาธิตที่สามารถลงมือปฏิบัติ เพื่อที่จะได้นำความรู้จากการอบรม และศึกษาดูงานแปลงตัวอย่างมาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง

2) **ข้อเสนอแนะด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี** ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับของข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก ในประเด็นการใช้

วัตถุดิบทรายทางการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรขาดการส่งเสริมความรู้เรื่องการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย ทั้งปริมาณและความจำเป็นในการใช้ จึงควรมีการเข้าไปถ่ายทอดความรู้เรื่องวัตถุดิบทรายทางการเกษตรให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถลดต้นทุนในการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตต่อไปได้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) เกษตรกรควรมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาแหล่งความรู้ให้มากขึ้น เช่น การระบาดของโรคและแมลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการอบรมจากหน่วยงานสำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัด หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และผ่านช่องทางอื่นๆ เช่น อินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน ตำรา หนังสือ วารสารวิชาการ เป็นต้น

2) เกษตรกรควรให้ความสำคัญในการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อให้เลือกใช้ได้ถูกต้องตามวิธีการปฏิบัติ

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1) เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปแนะนำให้ความรู้ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ การเดินทางมาพบเจ้าหน้าที่ค่อนข้างลำบาก

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรติดตามการดำเนินกิจกรรมของเกษตรกรในการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3) เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อให้มีการสร้างเครือข่ายภายนอกชุมชน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนช่วยในการควบคุมราคาข้าวเปลือก เพื่อให้เกษตรกรสามารถต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้

2) กรมส่งเสริมการเกษตร ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

3) ศูนย์วิจัยข้าว และสำนักงานเกษตรอำเภอ ควรมีการบูรณาการให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ผ่านการจัดการอบรม และจัดทำเอกสาร เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ หนังสือ วารสารที่เป็นความรู้มอบให้แก่เกษตรกร

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะพื้นที่แตกต่างจากพื้นที่ที่ศึกษา เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบบริบทพื้นที่อื่นๆ

3.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา และส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวให้กับเกษตรกร

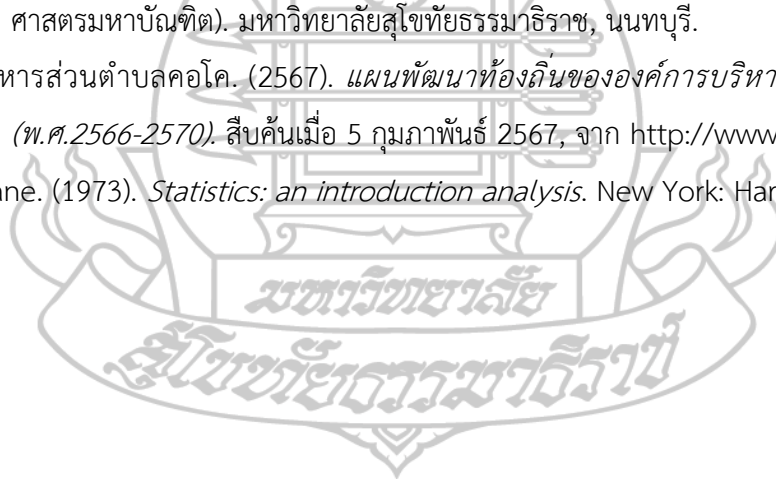
3.2.3 ควรมีการศึกษากลุ่มต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จแล้วนำไปปรับใช้แล้วถ่ายทอดต่อไป เพื่อส่งเสริมในด้านที่เกษตรกรยังขาดความรู้ได้อย่างถูกต้องและถูกวิธี

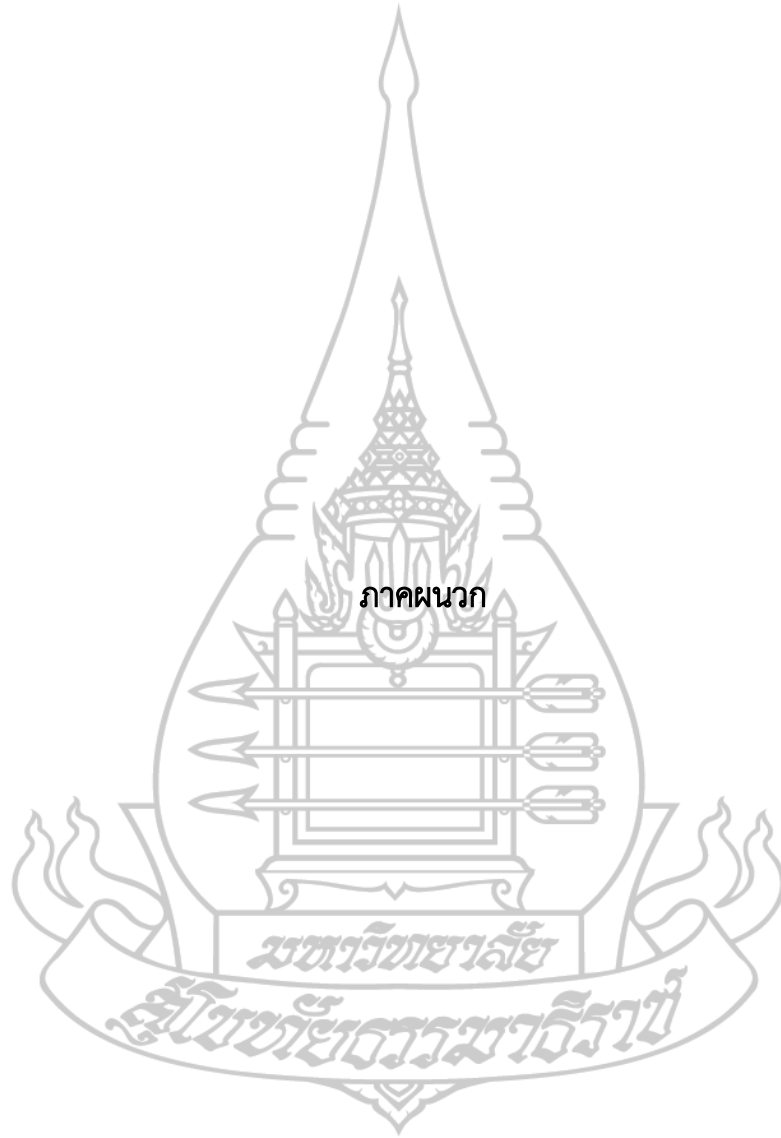

บรรณานุกรม

- กนิษฐา กรวยทอง. (2563). *การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลพะเนา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2567). *การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP)*. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2567 จาก https://www.opsmoac.go.th/yasothon-article_prov-files-431691791798.
- กรมพัฒนาที่ดิน. (2562). *แผนที่แสดงพื้นที่โซนนิ่ง(Zoning) การปลูกข้าวตำบลโคโค*. กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2567). *ผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ตามที่ดั่งแปลงปี 2566/67*. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://farmer.doae.go.th/report/report66/report_rice_66_fmddfbd_ap/32/01/.
- เชิดพงษ์ ชีระจิตต์ (2560). *การใช้สื่อบุคคลเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร หน่วยที่ 10 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์.
- เต็มศักดิ์ คทวนิช (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร, ซีเอ็ดยูเคชั่น. ทัศนศึกษาความต้องการของมาสเตอร์. สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.krupatom.com/%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B9%82%E0%B8%A5%E0%B8%A7%E0%B9%8C>.
- ธงชัย เสาสามา. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2560). *แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. ใน ประมวลสาระชุด วิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 4, น.1-72). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิจิตรา โกดิรัมย์. (2562). *การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลกันทรารมย์ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- ยุทธนา โพธิ์เกตต์. (2559). *การส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยและได้มาตรฐานตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแก่เกษตรกรในจังหวัดร้อยเอ็ด*. วารสารแก่นเกษตร 44 ฉบับพิเศษ 1.
- เลิศภูมิ จันทระเพ็ญกุล. (2560). *การส่งเสริมการเกษตร*. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วรินทร์ ปัญญาสม. (2557). *การผลิตข้าวโดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วัลลภ พรหมทอง. (2541). *หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ฟิลิกส์ การพิมพ์.
- สุนันทา ณ มา. (2561). *ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักเศรษฐกิจการเกษตร. *รายละเอียดสถานการณ์ผลิตและการตลาด*. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.oae.go.th>.
- อภิสิทธิ์ พันธชาติ. (2562). *ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคอโค. (2567). *แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอโค (พ.ศ.2566-2570)*. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <http://www.corko.go.th/>
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introduction analysis*. New York: Harper & Row.

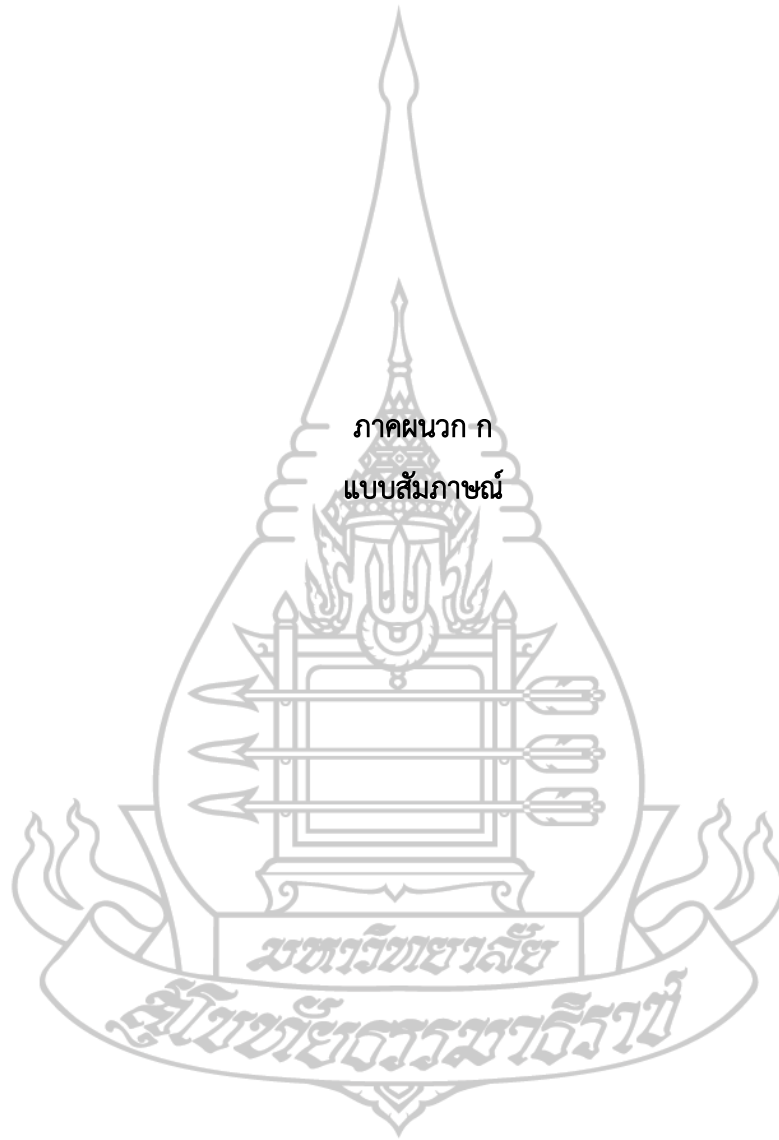

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมราชา

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เลขที่แบบสัมภาษณ์.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์...../...../.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

คำชี้แจง :

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อประกอบการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลคอโค อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จึงขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และตามความคิดเห็นของท่าน

2. ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

3. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ตอน จำนวน 14 หน้า ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

คำแนะนำ : ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้ตอบทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ ที่ต้องการและเติมข้อความหรือตัวเลขลงในช่องว่าง.....ที่กำหนดให้ ตามที่ผู้ตอบคิดว่าตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

สภาพพื้นฐานทางสังคม

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา

☐ 1) ประถมศึกษา	☐ 2) มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	☐ 4) อนุปริญญา
☐ 5) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	☐ 6) สูงกว่าปริญญาตรี
☐ 7) อื่นๆ ระบุ.....	
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (รวมตนเอง)ราย
5. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	☐ 2) วิสาหกิจชุมชน
☐ 3) ชกส.	☐ 4) สหกรณ์ภาคการเกษตร
☐ 5) สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	☐ 6) อาสาสมัครเกษตร
☐ 7) อื่นๆ ระบุ.....	

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

6. ประสบการณ์ปลูกข้าว.....ปี
7. จำนวนแรงงานภาคการเกษตร.....คน
8. การได้รับการอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP).....ครั้ง/ปี
9. หน่วยงานที่ให้การอบรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) สำนักงานเกษตรอำเภอ	☐ 2) สำนักงานเกษตรจังหวัด
☐ 3) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร (ศวพ.)	☐ 4) ศูนย์วิจัยข้าว
☐ 5) อื่นๆ ระบุ.....	
10. พื้นที่ทำนา.....ไร่
11. แหล่งเงินทุนทางการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) ธนาคารของรัฐ	☐ 2) ธนาคารพาณิชย์
☐ 3) สหกรณ์ภาคการเกษตร	☐ 4) สหกรณ์นอกภาคการเกษตร
☐ 5) อื่นๆ ระบุ.....	

12. รายได้จากการทำนา.....บาท

13. ต้นทุนในการทำนา.....บาท

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลคอคอด อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

คำแนะนำ : ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้ตอบทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ต้องการและเติมข้อความหรือตัวเลขลงในช่องว่าง.....ที่กำหนดให้ ตามที่ผู้ตอบคิดว่าตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

1. ลักษณะพื้นที่ปลูก

- 1) ที่ราบลุ่ม 2) ที่ดอน 3) อื่นๆ ระบุ.....

2. ลักษณะดินที่ปลูก

- 1) ดินร่วน 2) ดินร่วนปนทราย
 3) ดินเหนียว 4) อื่นๆ ระบุ.....

3. แหล่งน้ำที่ใช้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) แหล่งน้ำสาธารณะ 2) บ่อน้ำตื้น
 3) สระน้ำในไร่นา 4) บ่อบาดาล 5) น้ำฝน

4. พันธุ์ข้าวที่ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ข้าวดอกมะลิ 105
 2) กข 15
 3) อื่นๆ (ระบุ).....

5. รูปแบบการปลูก

- 1) หว่านข้าวแห้ง 2) หว่านนาตาม
 3) ปักดำ 4) หยอด
 5) อื่นๆ (ระบุ).....

6. การใส่ปุ๋ย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ปุ๋ยพืชสด 2) ปุ๋ยอินทรีย์
 3) ปุ๋ยเคมี 4) ปุ๋ยชีวภาพ 5) อื่นๆ ระบุ.....

7. โรคพืชที่พบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) โรคไหม้ 2) โรคขอบใบแห้ง
 3) โรคไหม้คอรวง 4) โรคใบจุดสีน้ำตาล
 5) อื่นๆ (ระบุ).....

8. แมลง/ศัตรูพืชที่พบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล	☐ 2) หนอนกระทู้กล้า
☐ 3) เพลี้ยไฟข้าว	☐ 4) แมลงบัว
☐ 5) ตั๊กแตน	☐ 6) หอยเชอรี่
☐ 7) อื่นๆ (ระบุ).....	

9. ระยะเวลาเก็บเกี่ยว

☐ 1) ตามอายุข้าว	☐ 2) หลังข้าวออกดอก 28-30 วัน
☐ 3) สังเกตสีรวงข้าว	☐ 4) อื่นๆ (ระบุ).....

10. วิธีการเก็บเกี่ยว

☐ 1) เกี่ยวด้วยแรงงานคน
☐ 2) รถเกี่ยวนวด
☐ 3) อื่นๆ ระบุ.....

11. การลดความชื้น

☐ 1) ไม่ลดความชื้น	☐ 2) ใช้แสงอาทิตย์
☐ 3) ใช้เครื่องอบ	☐ 4) อื่นๆ ระบุ.....

12. วิธีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

☐ 1) ขายสด	☐ 2) เก็บในยุ้งฉาง
☐ 3) แปรรูป (จำหน่ายข้าวสาร)	☐ 4) อื่นๆ ระบุ.....

13. สถานที่จำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) สหกรณ์	☐ 2) โรงสี
☐ 3) พ่อค้าคนกลาง	☐ 4) วิสาหกิจชุมชน
☐ 5) เพื่อนบ้าน	☐ 3) อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 3 ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

คำแนะนำ : ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้ตอบทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ต้องการในช่องว่างที่กำหนดให้ ตามที่ผู้ตอบคิดว่าตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

3.1 ด้านวิธีการส่งเสริม

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1.การสื่อสารรายบุคคล					
1. เจ้าหน้าที่เข้าไปแนะนำให้ความรู้เรื่องการผลิตข้าว GAP					
2. เจ้าหน้าที่ติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เพื่อแนะนำความรู้เรื่องการผลิตข้าว GAP					
3. เจ้าหน้าที่ส่งข้อความ หรือพูดคุยผ่านข้อความทางโทรศัพท์มือถือ (line) เพื่อแนะนำความรู้เรื่องการผลิตข้าว GAP					
4. เจ้าหน้าที่ส่งสัญญาณภาพ และเสียง (video call) เพื่อแนะนำความรู้เรื่องการผลิตข้าว GAP					
2.การสื่อสารแบบกลุ่ม					
1. การฝึกอบรมเรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					
2. ศึกษาดูงานเรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					
3. จัดการสาธิตเรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					
4. การเข้าร่วมสัมมนาเรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3.การสื่อสารแบบมวลชน					
1. การรับความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP ผ่านทางวิทยุกระจายเสียง					
2. การรับความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP ผ่านทางรายการโทรทัศน์					
3. การรับความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP ผ่านทางวารสาร นิตยสาร ป้ายประกาศ โปสเตอร์ และแผ่นพับ					
4. การใช้สื่อออนไลน์ในการให้ความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP เช่น ยูทูบ (YouTube) เฟสบุ๊ก (Facebook)					
5. การใช้แอปพลิเคชัน (Application) ในการให้ความรู้ เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					

3.2 ด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. แหล่งน้ำ					
2. พื้นที่ปลูก					
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร					
4. ความรู้เรื่อง การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว					
5. ความรู้เรื่อง การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว					
6. ความรู้เรื่อง การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต					
7. ความรู้เรื่อง การบันทึก และการจัดเก็บข้อมูล					

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

คำแนะนำ : ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้ตอบโปรดแสดงความคิดเห็นว่าประเด็น ต่อไปนี้เป็นปัญหาในการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี **อย่างน้อยเพียงใด** ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ต้องการในช่องว่างที่กำหนดให้ ตามที่ผู้ตอบคิดว่าตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

4.1 ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1.การสื่อสารรายบุคคล					
1. เจ้าหน้าที่ไม่ลงพื้นที่เข้าไปแนะนำให้ความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					
2. เจ้าหน้าที่ไม่ติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เพื่อแนะนำความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					
3. เจ้าหน้าที่ไม่ส่งข้อความหรือพูดคุยผ่านข้อความทางโทรศัพท์มือถือ (line) เพื่อแนะนำความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					
4. เจ้าหน้าที่ไม่ส่งสัญญาณภาพและเสียง (video call) เพื่อแนะนำความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					
2.การสื่อสารแบบกลุ่ม					
1. มีการฝึกอบรมน้อยเกินไปหรือไม่เคยไปอบรม					
2. ไม่เคยไปศึกษาดูงาน					
3. ไม่เคยไปร่วมการจัดการสาธิต					
4. ไม่เคยเข้าร่วมการสัมมนา					

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3.การสื่อสารแบบมวลชน					
1. ไม่เคยรับฟังวิทยุกระจายเสียงในการให้ความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					
2. ไม่เคยรับชมและรับฟังการใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ในการให้ความรู้ เช่น รายการประเภทความรู้ รายการข่าวและรายการสาธิต					
3. ไม่เคยอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ในการให้ความรู้ ได้แก่ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ และใบปลิว					
4. ไม่เคยใช้สื่อออนไลน์ในการอ่านให้ความรู้ เช่น ยูทูป (YouTube) เฟสบุ๊ก (Facebook)					
5. ไม่เคยใช้แอปพลิเคชัน (Application) ในการให้ความรู้					

4.2 ปัญหาด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. แหล่งน้ำ					
1.ขาดความรู้เรื่องแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิต					
2. ขาดความรู้เรื่องเรื่องการเก็บตัวอย่างน้ำ และการตรวจสอบคุณภาพน้ำ					
3. ขาดความรู้เรื่องการให้น้ำตามระยะการเติบโตของพืชปลูกได้อย่างเหมาะสม					
2. พื้นที่ปลูก					
1. ขาดความรู้เรื่องพื้นที่ปลูกที่เหมาะสมในการผลิต					
2. ขาดความรู้เรื่องการเก็บตัวอย่างดิน และการตรวจสอบคุณภาพดิน					
3. ขาดความรู้เรื่องการเลือกทำเลที่ตั้ง ต้องมีความเหมาะสมกับการปลูกข้าว (เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน)					
3.การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร					
1. ขาดความรู้เรื่องการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย					
2. ขาดความรู้เรื่องการใช้วัตถุดิบทรายตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ					
3. ขาดความรู้เรื่องวัตถุดิบทรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้					
4.การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว					
1. ขาดความรู้เรื่องเรื่องการใส่ปุ๋ยตามระยะการเติบโตของข้าวอย่างเหมาะสม					
2. ขาดความรู้เรื่อง การตรวจสอบสภาพ เครื่องมือ และอุปกรณ์การเกษตร					

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5.การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว					
1. ขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวข้าวใน ระยะเวลาที่เหมาะสม					
2. ขาดความรู้เรื่องการตรวจสอบอุปกรณ์ใน การเก็บเกี่ยวข้าว					
3. ขาดความรู้เรื่องการปฏิบัติหลังการเก็บ เกี่ยวข้าว					
6.การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต (ข้าวเปลือก)					
1. ขาดความรู้ เรื่องอุปกรณ์ภาชนะบรรจุ พาหนะที่ใช้ในการขนย้าย สถานที่รวบรวม และสถานที่เก็บรักษาข้าว					
2. ขาดความรู้ เรื่องการขนย้าย การเก็บ รักษาและการรวบรวมผลผลิต และการ ป้องกันแมลงและสัตว์ศัตรูในโรงเก็บ					
3. ขาดความรู้ เรื่องการตรวจสอบย้อนกลับ ของข้าวเปลือกที่อยู่ระหว่างการขนย้ายและ การเก็บรักษา					
7. การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล					
1. ขาดความรู้ เรื่องการจัดทำเอกสาร					
2. ขาดความรู้ เรื่องการวิธีบันทึกข้อมูล					
3. ขาดความรู้ เรื่องการจัดเก็บเอกสาร					

4.3 ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับของข้อเสนอแนะ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1.การสื่อสารรายบุคคล					
1. เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่เข้าไปแนะนำให้ความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					
2. เจ้าหน้าที่ควรติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เพื่อแนะนำความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					
3. เจ้าหน้าที่ควรส่งข้อความหรือพูดคุยผ่านข้อความทางโทรศัพท์มือถือ (line) เพื่อแนะนำความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					
4. เจ้าหน้าที่ควรส่งสัญญาณภาพและเสียง (video call) เพื่อแนะนำความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP					
2.การสื่อสารแบบกลุ่ม					
1. ควรมีการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้					
2. ควรมีการเดินทางไปศึกษาดูงาน					
3. ควรมีการร่วมกิจกรรมการสาธิต					
4. ควรมีการเข้าร่วมการสัมมนา					
3.การสื่อสารแบบมวลชน					
1. ควรมีการให้ความรู้เรื่องการผลิตข้าวระบบ GAP ผ่านการรับฟังทางวิทยุกระจายเสียง					
2. ควรมีการใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ในการให้ความรู้ เช่น รายการ ประเภทความรู้ รายการข่าวและรายการ สาธิต					
3. ควรมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการให้ความรู้ ได้แก่ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว ป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ และใบปลิว					
4. ควรมีการใช้สื่อออนไลน์ในการให้ความรู้ เช่น ยูทูป (YouTube) เฟสบุ๊ก (Facebook)					
5. ควรมีการใช้แอปพลิเคชัน (Application) ในการให้ความรู้					

4.4 ข้อเสนอแนะด้านความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับของข้อเสนอแนะ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. แหล่งน้ำ					
1. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิต					
2. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเก็บตัวอย่างน้ำ และการตรวจสอบคุณภาพน้ำ					
3. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการให้น้ำตามระยะการเติบโตของพืชปลูกได้อย่างเหมาะสม					
2. พื้นที่ปลูก					
1. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องพื้นที่ปลูกที่เหมาะสมในการผลิต					
2. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเก็บตัวอย่างดิน และการตรวจสอบคุณภาพดิน					
3. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลือกทำเลที่ตั้ง ต้องมีความเหมาะสมกับการปลูกข้าว					
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร					
1. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย					
2. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ					
3. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้					

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับของข้อเสนอแนะ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4.การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว					
1. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องเรื่องการใส่ปุ๋ยตามระยะการเติบโตของข้าวอย่างเหมาะสม					
2. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการตรวจสอบสภาพเครื่องมือ และอุปกรณ์การเกษตร					
3. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันโรค/แมลง					
5.การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว					
1. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวข้าวในระยะเวลาที่เหมาะสม					
2. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการตรวจสอบอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวข้าว					
3. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวข้าว					
6.การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต (ข้าวเปลือก)					
1. ควรมีการถ่ายทอดความรู้ เรื่องอุปกรณ์พาหนะบรรจุ พาหนะที่ใช้ในการขนย้าย สถานที่รวบรวมและสถานที่เก็บรักษาข้าว					
2. ควรมีการถ่ายทอดความรู้ เรื่องการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต และการป้องกันแมลงและศัตรูศัตรูในโรงเก็บ					
3. ควรมีการถ่ายทอดความรู้ เรื่องการตรวจสอบย้อนกลับของข้าวเปลือกที่อยู่ระหว่างการขนย้ายและการเก็บรักษา					
7. การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล					
1. ควรมีการถ่ายทอดความรู้ เรื่องการจัดทำเอกสาร					
2. ควรมีการถ่ายทอดความรู้ เรื่องการวิธีบันทึกข้อมูล					
3. ควรมีการถ่ายทอดความรู้ เรื่องการจัดเก็บเอกสาร					

ข้อเสนอแนะอื่นๆถ้ามี.....

This is Mendeley biography

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสุตารัตน์ จันทะกา
วัน เดือน ปี เกิด	22 ตุลาคม 2536
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2560
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

